

Turvallisuuskeskustelu

Teema-analyysi Suomen toimituksellisesta mediasta 01/2024–03/2025

Meedius International Oy

Sisällysluettelo

	sivut
Sisällysluettelo	2
Aineisto	3
Sopimuspohjainen järjestelmä murroksessa	8
Suomen ensimmäiset vuodet Natossa	16
Yhdysvallat ja EU Trumpin kaudella	24
Ukrainan kohtalosta	33
Yhteydet ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon	47
Johtopäätöksiä	52

Aineisto

Selvityksen taustasta & menetelmästä

/1

- Tämä on C-osa kolmiosaisesta turvallisuuskeskustelua analysoivasta kokonaisuudesta. Tämän julkaisun tavoitteena on syventyä suomalaiseen aineistoon tarkastelemalla toimituksellisessa mediassa esiintyviä pääkirjoituksia, kolumneja, esseitä ja analyysejä.
- Tässä analyysissä on tutkittu esiin nousseita teemoja narratiivianalyysin metodeja lainaten: esimerkiksi tarkastelemalla, ketkä ovat toimijoita/päähahmoja, miten heitä kuvaillaan (ominaisuudet, motiivit), millaisia termejä tai sanastoa esiintyy aiheesta keskusteltaessa tai miten teeman/narratiivin kaari etenee tarkastelujakson aikana.
- Aineistoa ei ole aiempien osien tavoin käyty läpi vaikuttavuuden mukaan vaan sitä on tarkasteltu kronologisessa järjestyksessä. Tämä lähestymistapa mahdollistaa tarinoiden ja käsittelytapojen muutosten havainnoimisen suhteessa aikaan.
- Analyysissä käsitelty neljä teemaa ovat nousseet aineistosta itsestään raakadatan omaehtoisen läpikäynnin yhteydessä eivätkä perustu A- ja B-osissa esiintyviin teemoihin.
- Seurantajakso: 1.1.2024-31.3.2025
- Lähdemediat: Aamulehti, Etelä Suomen Sanomat, Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Iltalehti, Iltasanomat, Kaleva, Kauppalehti, Keski-suomalainen, Lapin Kansa, Ilkka Pohjalainen, MTV uutiset, Savon Sanomat, Suomen Kuvalehti, Talouselämä, Tekniikka & Talous, Turun Sanomat, Ylioppilaslehti, Yle, Poliitikasta, Ulkopolitist, Ulkopoliitikka, Apu, Kansan Uutiset, Voima.

Selvityksen taustasta & menetelmästä

/2

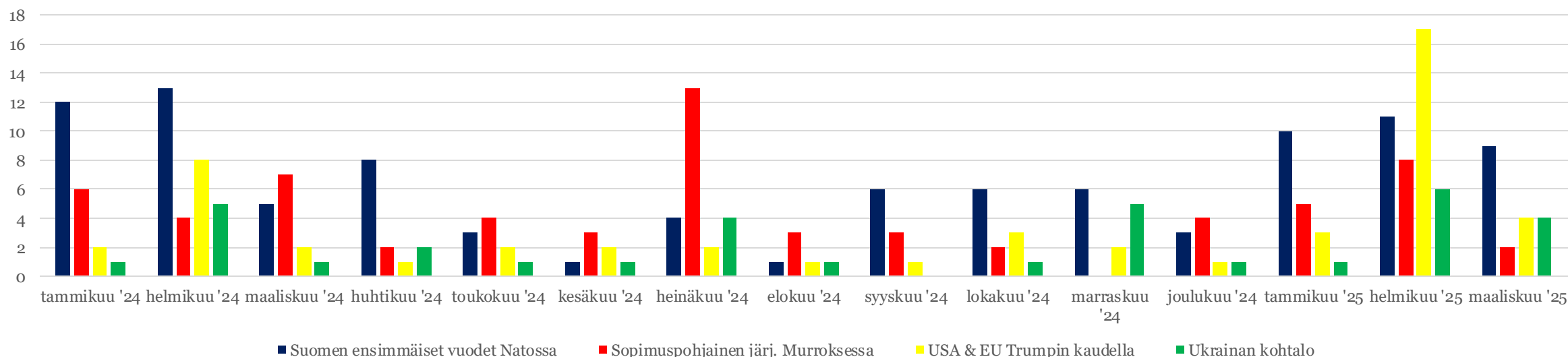
- Turvallisuus-aiheisista pääkirjoituksia, esseistä, analyyseistä ja mielipidekirjoituksista (n=1075) otettiin tarkempaan tarkasteluun neljä tematiikkaa. Tarkastelujakson aikaisia teemoja analysoitiin käsittelemällä 230 julkaisua, jotka kerättiin koko aineistosta teemakohtaista sanastoa käyttämällä. Osaa julkaisuista käsiteltiin useamman narratiivin analysoimisessa.

1. Sopimuspohjainen järjestelmä murroksessa (n=97). Kvalitatiiviseen käsittelyyn otettiin 66.

2. Suomen ensimmäiset vuodet Natossa (n=145). Kvalitatiiviseen käsittelyyn otettiin 98.

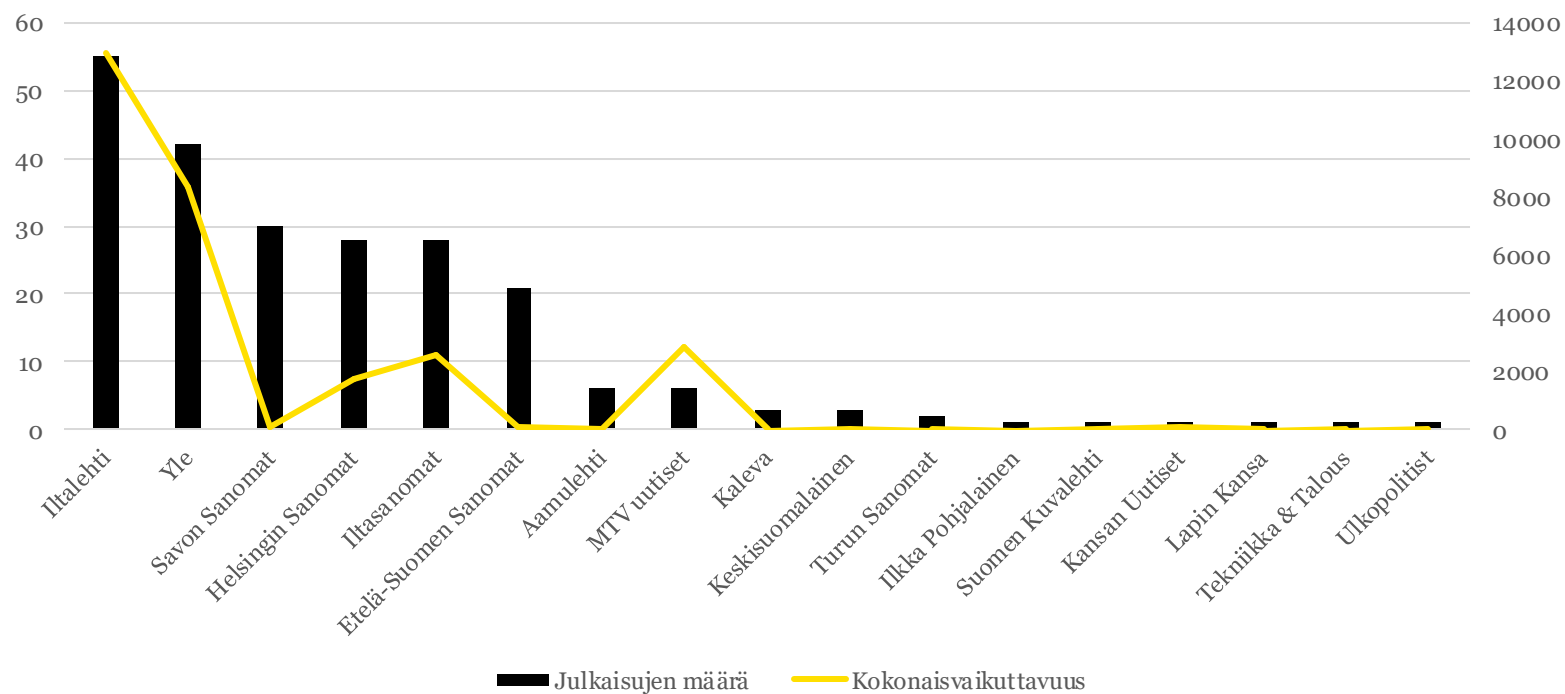
3. Yhdysvallat ja EU Trumpin kaudella – talous ja turvallisuus kietoutuvat yhteen (n=135). Kvalitatiiviseen käsittelyyn otettiin 34.

4. Ukrainan kohtalo – EU, Trump ja Putin (n=84). Kvalitatiiviseen käsittelyyn otettiin 51.

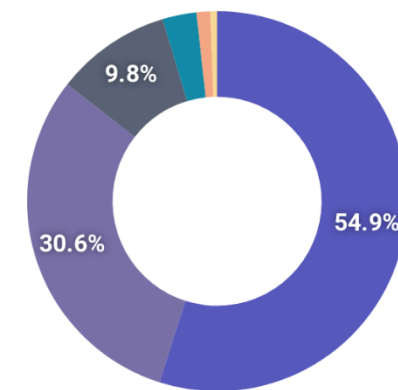

Aineistosta

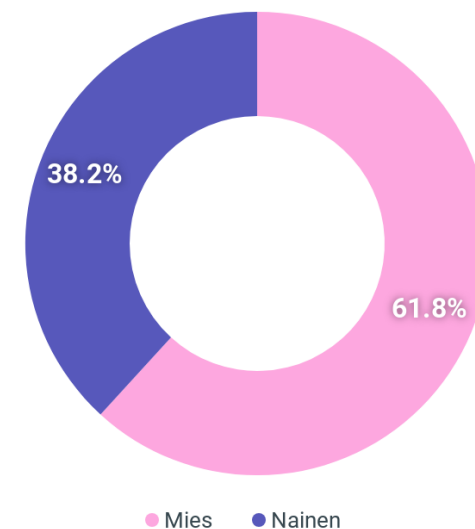
- Aineiston pääasiallisen luonteen takia (esseet, kolumnit, pääkirjoitukset) toimittajan rooli korostuu keskustelijoissa. Artikkelien kirjoittajien nimestä binäärisesti oletetun sukupuolen perusteella aineiston yleisin keskustelija oli mies.
- Näkyvimmmät toimittajat olivat Iltalehden Lauri Nurmi, Juha Ristamäki ja Kreetta Karvala. Iltalehti oli myös yleisin medialähde aineistossa. Pääosa aineistossa esiintyvistä poliitikoista edustivat valtioiden ylintä johtoa.

Keskustelijat (n=145)

● Toimittaja
 ● Poliitikko
 ● Tutkija
 ● Viranhaltija
 ● Kansalainen
 ● Asiantuntija

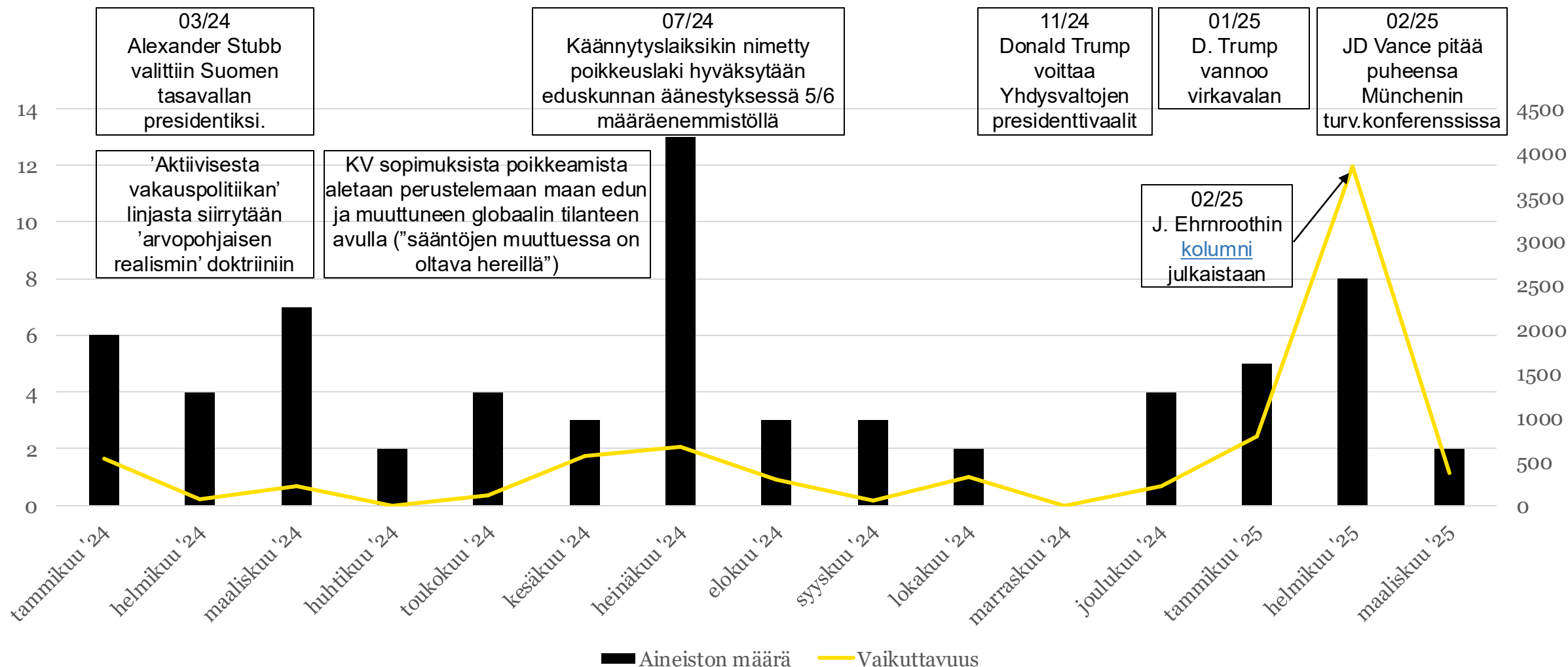
● Mies
 ● Nainen

Havaintoja

- 1 Kansainvälisen sopimusjärjestelmän kohtaama muutospaine esiintyy aineistossa mm. tuoreen presidentti Stubbin ja hänen edeltäjänsä Niinistön ulkopoliittisten linjojen vertailuna. Vaikka kansainvälinen sääntöpohjaisuus nähdään turpo-selonteossakin Suomen etuna, säännöistä joustaminen mielletään enenevässä määrin pragmaattisena tilannekohtaisena päätöksenä arvopohjaisuuden joutaessa tarvittaessa realismin tieltä. Tämä näkyy erityisen selkeästi rajalaista käydyn keskustelun yhteydessä.
- 2 Suomi on Nato-jäsenyytensä myötä ja tuoreen "Nato-presidentin" johdolla haalinut ja saanut vastuuta, joista merkittävin osoitus on Pohjois-Euroopan maavoimien esikunnan perustaminen Mikkeliin. Suomi näyttäytyy aineiston perusteella sotilaallisesti kykenevänä sekä Naton sisäisessä politiikassa aktiivisena jäsenmaana, joka tuottaa turvallisuutta sen kuluttamisen sijaan. Yhteydet turvallisuuspoliittiseen selontekoon ovat selkeät.
- 3 Presidentti Trumpin uudelleen valintaan suhtauduttiin aluksi epäilevästi, mutta jo paljon ennen varsinaisia vaaleja sitä alettiin pitää koko ajan todennäköisempänä. Trumpin tempoileva kauppapolitiikka aiheutti hämmennystä ja sen sekoittuminen Trumpin turvallisuustavoitteisiin Euroopassa aiheutti huolta ja turvattomuuden tunnetta. Trumpin aikeita yritettiin selittää parhain päin ja jopa vähätellä, mutta jakson loppuvaiheessa todettiin, että vanhat konstit, diplomatia ja yhteistyö, eivät enää päde. Yhteistä etua ei enää ole.
- 4 Venäjän Putin uskalsi hyökätä Ukrainaankin, koska arvioi lännen (EU:n) heikoksi ja kykenemättömäksi vastaamaan Venäjän sotilaallisen voimaan. EU:n toimintakykyä haittasivatkin pitkään jäsenvaltioiden sisäpoliittiset haasteet ja epäyhtenäinen käsitys Venäjän asettamasta uhkasta. Tarkastelujakson aikana aineistossa kansalaisia ja EU:ta heräteltiin voimakkain ja tunnepitoisin kielikuvin, jossa Venäjä/Putin edustaa selkeästi ja yksinomaan pahaa. Ukrainan rooli on puolustaa sivistystä ja hyvää raskain inhimillisin uhrauksin. EU pyrki toistuvasti yhtenäistämään rivejään ja ratkaisemaan sisäisiä haasteitaan, mutta selkeän johtajan puuttuminen sai unionin näyttämään hajanaiselta. Tämä korostuu median Ukraina-analyysissä ehkä senkin vuoksi, että sodan osapuolet henkilöityvät vahvasti Putiniin ja Ukrainan Zelenskyin. Ranskan presidentti Macron pyrki ulostuloillaan ottamaan johtajuutta myös Ukraina-kysymyksessä, mutta mediassa hänelle ei "suuren johtajan" valtikkaa ole suotu.

Sopimuspohjainen järjestelmä murroksessa

Keskustelu vaimenee rajalain keskustelun myötä kesään 2024 mennessä 'herätäkseen' uudestaan 2025 Trumpin kauden alun myötä

Sopimuspohjainen järjestelmä murroksessa

Sääntöpohjan rikkoutuessa kansallinen turvallisuus menee kaiken edelle

- Tarkastelujakson aikana on aineistosta havaittavissa maailmassa tapahtunut pitkäaikainen muutos suhtautumisessa kansainväliseen sääntöpohjaiseen järjestelmään ja sen merkityksestä ulkopoliitiikan ja globaalin tasapainon turvaajana. Sitä käsiteltiin kahden päätarinan kautta:

I. Presidentti-instituutio ja Suomen ulkopoliittinen linja suhteessa muuttuvaan maailmaan

Geopolitiikan muuttuessa Suomi joutuu etsimään paikkaansa sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen asettuessa alati kyseenalaisemmaksi. Presidenttiehdokkaat puolustivat lausunnoissaan yhdessä linjassa sääntöpohjaista kansainvälistä järjestystä. Siitä huolimatta valitun presidentin ulkopoliittista linjaa vertailtiin aineistossa eroja etsien Suomen aikaisempaan pitkäaikaiseen ulkopoliittiseen, sääntöpohjaisuutta korostavaan linjaan. Vertailu pyrkii selventämään monitulkintaista ”arvopohjaisen realismin” käsitettä mutta myös viestimään erosta ulkopoliitiikan harjoittamisessa, johon uusi ”Nato-Suomi” on uuden ”Nato-presidentin” johdolla matkalla.

II. Rajalakikeskustelu ja sen merkitys Suomen aseman kannalta kansainvälisessä sopimusjärjestelmässä

Heinäkuussa 2024 eduskunnassa äänestetty poikkeuslaki (’käännytyslaiksi’ myös kutsuttu) ja sitä edeltävä keskustelu viestivät aineistossa huolesta mutta myös kyvystä reagoida muuttuvaan maailmaan. Loppuvuonna 2024 Ottawan jalkaväkimiinasopimuksesta irtaantumisesta käydään julkista keskustelua, jonka seuraukset jäävät toistaiseksi nähtäväksi. Paine irtaantua haitallisiksi miellettyistä sopimuksista kasvaa kansallisen turvallisuuden uhan muuttuessa ja kansallisen turvallisuuden ottaessa keskeisen ja alati laajenevan roolin yhteiskuntakeskustelun määrittäjänä.

I. Presidentin linja tarkastelussa

”Arvopohjainen, mutta realismi ensin”

- Vuoden 2024 ensimmäisien kuukausien pää- ja mielipidekirjoituksissa käsiteltiin Alexander Stubbin linjan (”arvopohjainen realismi”) sisäistä ristiriitaa. Kevättä kohden uuden tasavallan presidentin linjasta kirjoitettiin enemmän suhteessa väistyvän presidentin linjaan, kuin suhteessa sisältönsä. Väistyvän presidentti Niinistön kerrotaan painottavan poikkeuksellisten aikojen vaativan poikkeuksellista ajattelua mutta laillisen järjestyksen ydintä täytyvän puolustaa. Niinistön lausunnot vaikuttavat uuden presidentin lausuntoja huomattavasti idealistisemmilta. Alexander Stubbin ”arvopohjainen realismi” esitellään keinona ylläpitää Suomen arvomaailmaa ja moraalia muuttuvassa maailmassa, jossa valtion on viime kädessä silti ajettava omaa etuaan. Epäselvyydet linjan suhteen hälvenevät vuoden 2024 loppuun mennessä ja presidentin ulkopolitiikan arvojen kerrotaan joustavan realismin edessä [[Yle, 30.12.24](#)].
- Siirtyminen Sauli Niinistön aktiivisen vakauspolitiikan linjasta Alexander Stubbin arvopohjaisen realismin aikakauteen kerrotaan olevan iso muutos Suomen ulkopolitiikassa. Niinistön yksi neljästä turvallisuuspolitiikan pilarista perustui sääntöpohjaiseen järjestelmän ylläpitämiseen. Stubbin hahmottelemassa uudessa maailmanjärjestyksessä ”kansainvälinen oikeus, sääntöpohjaisuus ja liberaali demokratia ovat puolustuskannalla” [[HS, 6.3.24](#)]. Presidentin johtaman ulkopolitiikan linja selvenee ja muuttuu aineistossa. Johdonmukaisimman tulkinnan tekee Yle, joka analysoi arvopohjaisen realismin laveasti ymmärrettynä olleen myös aiempien presidenttien linja niin alkuvuodesta [[Yle, 1.3.24](#)], kuin syksyllä 2024 [[Yle, 27.9.24](#)].
- Uuden presidentin arvopohjainen realismi kiteytetään aineistossa useaan kertaan tarpeeksi pystyä toimimaan sellaistenkin maiden kanssa, joiden arvopohja on erilainen. Iltalehden analyysissä [[IL, 1.3.24](#)] kerrotaan arvopohjaisen realismin eroavan vakauspolitiikasta vahvimmin niin, että siinä ”kompassin suuntana ovat länsi ja liittolaisuus”. Trumpin uudelleenvalinnan jälkeen kompassin suunta on julkisessa keskustelussa pysynyt lännessä ja transatlanttisissa suhteissa, myös pakon edessä. Ulkopoliittisen linjan painotuksia on mitä todennäköisemmin sittemmin hiottu mutta painotus on säilynyt.

I. Monenkeskisyydestä uusiin jakolinjoihin

Voimapolitiikka haastaa sääntöpohjaista järjestelmää

- Vuoden 2024 loppua kohden maailmanjärjestyksen tilan käsittely aineistossa tarkentuu ja keskittyy. Kokonaiskuva tarkentuu Yhdysvaltojen presidentinkampanjastakin kantautuvien uutisten perusteella.
- Maailma on presidentti Stubbin mukaan jakautumassa kolmeen leiriin: demokraattinen länsi (50 valtiota), Kiinan johtama diktatuurileiri (25 valtiota) sekä globaali etelä (125 maata) [[IL, 16.10.24](#)]. Globaalin etelän merkityksen kansainvälisessä politiikassa kerrotaan kasvaneen ja kansainvälisten normien pohjan murenevan, mikäli kasvava osa maista kokee kansainvälisen lain suojelevan valikoivasti vain osaa maailmasta. Globaalin etelän johtajien kokema lännen kaksinaismoralismi mm. sotien ja konfliktien käsittelyssä (Ukrainassa ja Lähi-Idässä) nakertaa koko sopimusjärjestelmän legitimitettä. ”Kaikesta tulee tapauskohtaista kaupankäyntiä”, toteaa Ylen Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja [[Yle, 27.9.24](#)], antaen myös pitkänäköistä perspektiiviä tulevasta. Maailmanjärjestöihin tukeutuneiden hallitusten epäonnistuessa hyvinvoinnin ja rauhan varmistamisessa, ”äänestäjät eri maissa kääntävät katseensa Trumpin kaltaisiin poliitikkoihin” [[IL, 21.1.25](#)]. Stubbin YK:lle ehdottamat muutokset turvallisuusneuvoston käytäntöihin heijastelevat pyrkimyksiä tehdä kansainvälisistä järjestöistä demokraattisempia poistamalla suurvaltojen erityisasema: turvallisuusneuvostoa pitäisi hänen mukaan laajentaa, pysyvien jäsenten veto-oikeudesta pitäisi luopua ja YK:n peruskirjaa rikkovien maiden pitäisi menettää äänioikeutensa.
- Myös maailmalla voimistuvien militarististen ideologioiden korrelaatio kansainvälisen järjestyksen heikkenemisen kanssa huolestuttivat [[Yle, 31.10.24](#)]. Tämä oli ilmeistä presidentti Stubbin uudenvuodenpuhetta dissektoivissa pääkirjoituksissa ja analyyseissä [[Savon Sanomat, 1.1.25](#); [Yle, 1.1.25](#)], joissa alleviivattiin presidentin korostavan kansainvälisten instituutioiden ja sopimusten luoman turvan tärkeyttä. Uudenvuodenpuheessaan Stubb korosti siitä huolimatta uuden doktriinin mukaisesti myös realismin merkitystä: ”maailman ongelmia ei ratkota vain samanmielisten kanssa”. Puhetta voidaan tulkita myös viestiksi ulkopolitiikan linjan välttämättömyydestä Euroopan ollessa kahden sopimusjärjestelmää aktiivisesti murentavan suurvallan välissä.

I. Transatlanttiset suhteet murroksessa

Trump rikkonut sääntöpohjaisuudesta sen, mitä Venäjän ja Kiinan raivaustyöstä oli jäljellä

- Vuonna 2025 Yhdysvaltain presidentin myötä muuttunut geopolitiikka huomioidaan aineistossa laajalti. Kansainvälisen politiikan ja toimintakentän ennustettavuuden vähentymisestä puhutaan ongelmana ja riskinä, varsinkin Suomen kaltaisille pienille maille. Suomessa sanotaan pitkään vallinneen lähes uskonnonkaltainen suhtautuminen sääntöpohjaisuuteen ja Trumpin rikkoneen suomalaisten uskosta sen, mitä Venäjän ja Kiinan raivaustyöstä vielä oli jäljellä. Aineistosta välittyy siitä huolimatta eteenpäin katsomisen ja pragmaattisuuden eetos. Tekeillä olevalla uudella sopimusjärjestelmällä sanotaan olevan huonot mutta ehkä myös hyvät puolensa. [[Savon Sanomat, 12.2.25](#)]. Millainen maailmanjärjestys on muotoutumassa, on kuitenkin vielä epäselvää. ”Liberaali maailmanjärjestys on kuolemassa”, presidentti Stubb puhui Oslon yliopiston vierailulla, ”mutta uutta maailmanjärjestystä ei ole vielä syntynyt” [[IL, 16.10.24](#)].
- Uutta maailmanjärjestystä ja Suomen paikkaa siinä pyritään ymmärtämään niin presidentin puheita ja valtiovierailuita tulkitsemalla, kuin historiallisen perspektiivin antamisella (YYA-sopimuksesta EU-jäsenyyteen). Selvää aineiston mukaan on kuitenkin jo presidentti Niinistön viimeisen uudenvuodenpuheen perusteella, että ”Suomi on jättänyt YYA-vuosikymmenet taakseen” [[IL, 1.1.24](#)]. Katse on nyt pysyvästi lännessä kun maailmaa järjestetään uudelleen. Huomattavasti näkyvyyttä saanut Jari Ehrnroothin kolumni näkee mahdollisuuden Yhdysvaltojen vanavedessä toimimisessa ja muistuttaa voiman olleen historiallisesti ratkaisevassa asemassa sääntöjen sijaan [[Yle, 11.2.25](#)]. Trumpin ja Putinin mahdollinen yhteistyö maailman jakamisessa herättää silti huolta Suomen jäädessä tukalaan tilanteeseen blokkien väliin [[IS, 8.1.25](#)].
- Nopea ja selkeä muutos globaaleihin pelisääntöihin johtuu aineistossa esiintyvän tutkijan mukaan mm. postliberaalista ideologiaa edustavien poliittisten tahojen (mm. Yhdysvallat ja Unkari) aktiivisista pyrkimyksistä hajottaa vallinnut sopimuspohjainen järjestelmä ja korvata sitovat lailliset sopimukset kansakuntien välisillä sopimuksilla. Helmikuussa 2025 nähtiin yleisesti selvänä, että Yhdysvaltojen ulkopoliittikan nojaa nyt transaktioihin monenkeskisyyden sijaan. [[IL, 5.2.25](#); [ESS, 6.2.25](#); [HS, 23.2.25](#)]. Ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan perinteisesti kuuluneet kansainväliset sopimukset ja yhteistyö ovat luoneet ennustettavuutta, jota on maaliskuussa 2025 enää ”niukasti tarjolla” [[ESS, 8.3.25](#)]. Geopolitiikan kiristyminen ja kansainvälisten instituutioiden kokema paine alkaa näyttää järjestelmällisten pyrkimysten tavoitteilta sen sijaan, että se edustaisi eri tapahtumien satunnaista summaa.

II. Poikkeuslaki rajavalvonnalle

'Käännytyslaki' mahdollistaisi kv-sopimuksista joustamisen

- Kansainvälisen sopimusjärjestelmän kokema paine on havaittavissa myös Suomessa käydyn rajakeskustelun valossa. Pyrkimys saada välineitä ehkäistä Venäjän hybridivaikuttamista maahanmuuton ja pakolaisuuden välineellistämiseksi aiheutti keskustelua oikeusvaltion roolista, yhteisesti sovittujen sääntöjen ylläpitämisestä ja Suomen kaltaisen pienen rajamaan mahdollisuuksista noudattaa sopimuksia, jotka on usein laadittu aikanaan "hyvässä tarkoituksessa" [[Savon Sanomat, 14.2.24](#)] tai "toisen maailmansodan jälkeiseen maailmaan" [[Yle, 29.2.2024](#)]. Toisen maailmansodan raunioille perustetun ja siitä asti rakennetun kansainvälisen sopimusjärjestelmän vanhanaikaisuus näytetään yhdistettävän ajatukseen idealistisuudesta ja epärealistisuudesta.
- Tammikuussa 2024 rajan sulkeminen nähtiin juridisesti haastavana, hallituksen ollessa velvoitettu löytämään perusteita sille, että sulkutoimi on välttämätöntä yleiselle järjestykselle ja kansalliselle turvallisuudelle koituvan vakavan uhan torjumiseksi [[IL, 10.1.24](#)]. Helmikuussa 2024 rajamenettelyn todellista hyötyä vielä kyseenalaistettiin ja sitä pidettiin mm. "yhtenä välineenä muiden joukossa" turvapaikkakäytäntöjen työkalupakissa [[Savon Sanomat, 14.2.24](#)]. Presidentinvaalien alla kahdeksantoista itärajan ylittäneen turvapaikanhakijan nähtiin aineistossa edustavan Venäjän hybridivaikuttamisen uhkaa [[Yle, 29.1.24](#)]. Perustelematta jäänyt uhkakuva yhdessä sopimusjärjestelmän vanhanaikaisuusretoriikan kanssa voidaan nähdä luoneen pohjan rajalaista käytävälle keskustelulle.
- Lakiluonnoksessakin esiin tuotu ristiriita Suomen perustuslain sekä kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja turvapaikanhaun estämisen pyrkimysten välillä muodostaa aineistossa keskustelun kulmakiven. "Miten ihmisoikeuksien ja turvallisuuden jännitteisiä vaatimuksia sovitaan yhteen vihamielisesti toimivan Venäjän naapurissa?" [[Savon Sanomat, 20.3.24](#)]. Vaikka sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen kerrotaan olevan Suomen etu, sen suhteen pitää Supon vt. päällikkö Teemu Turusen mukaan "olla sääntöjen muuttuessa hereillä" [[Savon Sanomat, 27.3.24](#)]. Säännöt eivät kuitenkaan ole muuttumassa, vaan niiden noudattamisen kulttuuri.
- Kesään mennessä rajauhkaa ei aineistossa enää yritetäkään perustella ja rajakeskustelu muuttuu yksinomaan turvallisuuskeskusteluksi juridisten ja varsinkin moraalisten näkökulmien kustannuksella. "Laittoman maahantulon" nähdään yhdessä pääkirjoituksessa "alkavan heti uudestaan, jos yksikin ylityspaikka avataan" [[ESS, 12.4.24](#)]. Lauseen sisäistä ristiriitaa laittoman maahantulon tapahtumisesta virallisen rajanylityspaikan yhteydessä ei avata. Suojelupoliisin ja hallituksen lausunnot muodostavat pohjan keskustelulle, joka kesän äänestykseen mennessä politisoituu pallon siirtyessä pääoppositiopuolue SDP:lle. Tuoreen presidentin "arvopohjainen realismi" täsmentyy rajalakikeskustelunkin myötä.

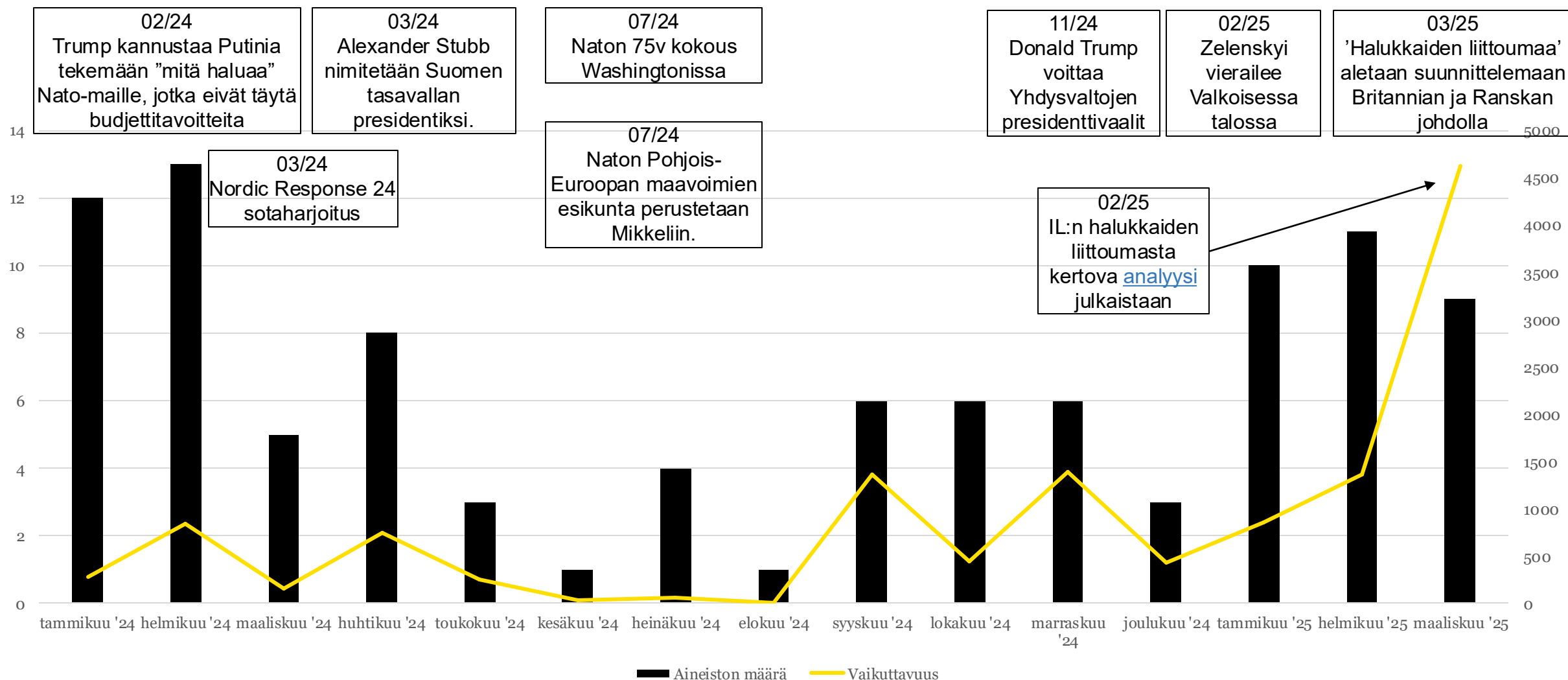
II. Tie rajalain säätämiseen kivikkoinen

Konsensushakuisella politiikalla varjopuolensa

- Vaikka rajalakikeskustelu alkoi laajamittaisena ja moniäänisenä, kesään 2024 mennessä turvallisuusnäkökulma oli muuttunut muita näkökulmia painavammaksi. Tämä näkyi myös aineistossa esiintyvien pääkirjoitusten sävyssä, jotka muuttuivat kuukausien myötä yksimielisyyttä tukevammaksi. Moni julkaisu antaa ymmärtää erimielisten suhtautumisten uhkaavan kansallista turvallisuutta ja vastuullisen suhtautumistavan olevan valtion rajapyrkimyksien mukaileminen. Suhtautumista tuki todennäköisesti Suomen perinteinen konsensushakuisen politiikan tekemisen kulttuuri sekä se, että lain hyväksyminen edellytti 5/6 enemmistön saamisen eduskunnassa.
- Sekä lain puolustajia että sen vastustajia syytettiin aineiston mukaan Venäjän pussiin pelaamisesta [[Yle, 12.7.24](#)]. Yhteyksiä vedetään lähihistoriaankin: raja-lakiin, Nato-yhteistyöhön tai miinojen palauttamiseen kriittisesti suhtautuvat halutaan helposti hiljentää leimaamalla heidät ”epäisänmaallisiksi Venäjä-kätyreiksi” [[HS, 8.12.24](#)]. Keskustelu ja erimielisyydet aiheuttavat hallituksen kansanedustajan kirjoittamassa mielipidekirjoituksessa ”taustamelua, jolta on suljettava korvat” [[Savon Sanomat, 8.5.24](#)]. Kansallinen turvallisuus vaikuttaa aineiston perusteella ajoittain olevan tärkeämpää kuin siitä käyty keskustelu, joka ei saa häiritä turvallisuutta edistäviä toimenpiteitä. Liian tiukat yksimielisyyden vaatimukset voivat kuitenkin johtaa ”yksimieliseen typeryyteen”, Helsingin Sanomat muistuttaa [[HS, 8.12.24](#)]. Välttämättömyyden ja vaihtoehtottomuuden retoriikkaa on havaittavissa aineistossa.
- Syksyyn 2024 mennessä keskustelu poikkeuslaista ja sen mahdollisista seurauksista hiljeni antaen tilaa laajemmalle sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen murroksen käsittelemiselle. Aineiston loppua kohden (kevättalvi 2025) rajalaki esiintyy huomattavasti vähemmän ja entistä vaihtoehtottomampana ratkaisuna: ”On selvää, että tässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa itäraja on syytä pitää kiinni – varmuuden vuoksi” [[IS, 2.1.25](#)].
- Rajalakikeskustelun yksi keskeinen piirre on aineiston perusteella pyrkimys reagoida ja luoda työkaluja ehkäisemään Putinin välineellistetyn maahanmuuton haittoja ja uhkia. Potentiaaliset itärajan ylittävät ihmiset muodostivat julkisessa keskustelussa suojelupoliisin lausunnon perusteella uhan, jota ei sen kummemmin perusteltu missään keskustelun vaiheessa. Suomalaisessa keskustelussa Putinin välineellistämien ihmisten muodostamaan uhkaan vastattiin niin ikään välineellistämällä itärajan ylittävät ihmiset ja valmistelemalla keinoja kieltää heiltä kansainvälisesti sovitut ihmisoikeudet.

Suomen ensimmäiset vuodet Natossa

Naton edellyttämät puolustusmenot puhututtivat jo 2024 alussa

Suomen ensimmäiset vuodet Natossa

Länteen kuulumiseen liittyviä turvatakeita vakuutetaan eri keinoin

- Tarkastelujakson aikana käyty Nato-keskustelu voidaan aineiston perusteella luokitella seuraavien pääteemojen ympärille:

I. Nato-Suomen ulkopoliittisen linjan ja poliittisen vastuunjaon määrittely

Ulkopolitiikan harjoittamiseen liittyvien vastuualueiden puominen on toistuva teema Suomen poliittisessa historiassa. Nato-jäsenyyden myötä tämän dynamiikan tulkinnanvaraisuus korostuu entisestään, varsinkin tilanteessa, jossa ulkopoliitiikan avainpaikat ovat yhden puolueen hallussa.

II. Rinnakkaisten sotilaallisten yhteistyökuvioiden korostuminen ajan myötä

Nato-jäsenyyden tuomat turvatakuut ovat aineiston keskustelun perusteella paljastuneet odotettua heikommiksi. JEF- ja DCA-sopimusten turvallisuutta lisäävä merkitys korostuu ajan myötä turvallisuuskeskustelussa. 'Halukkaiden koalitiosta' aletaan puhua sotilaallisten joukkojen siirtämisestä koordinoivana yhteistyöelimenä.

III. Suomi haalii vastuita ja valtaa Naton sisällä

Suomen pääasiallinen pyrkimys Nato-jäsenyyden alusta lähtien on ollut päästä Norfolkian esikunnan alaiseksi ja saada maavoimien ala-esikunta Mikkeliin. Suomi on aktiivinen Nato-jäsen, joka "tuottaa turvallisuutta, eikä kuluta sitä". Suhtautuminen ydinaseisiin ja niiden sijoittamisesta Suomen maaperälle lievenee presidentti Stubbin valinnan myötä, vaikka siitä ei käydyä eduskunnassa keskustelua.

I. Nato muuttaa ulkopolitiikan dynamiikkoja

Kuuluvatko Nato-asiat presidentille vai pääministerille?

- Alkuvuodesta 2024 Nato-keskustelua käydään aineistossa laajalti presidentinvaalien yhteydessä. Nato-jäsenyyden nähdään kasvattavan presidentin asemaa [[Kaleva, 12.2.24](#)] ja Alexander Stubbin valinnan myötä aseman nähdään aineistossa vahvistuvan entisestään, Suomen saadessa ulko- ja turvallisuuspolitiikan johtoon Natoa historiallisesti kannattaneen henkilön. Stubbin kerrotaan valinnan myötä myös määritelleen itsensä Nato-presidentiksi [[IL, 9.4.24](#)], uskovan Ukrainan sodan paradoksaalisesti laajentaneen Suomen toimintavapauksia edistämällä ymmärrystä Euroopan pysyvästä jakautumisesta [[HS, 13.4.24](#)] ja vieneen katseen pysyvästi länteen ja transatlanttisiin suhteisiin. Nato on muuttanut pysyvästi Suomen ulkopolitiikkaa ja globaalia asemaa.
- Muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa Suomen ulkopoliittista johtajuutta arvuutellaan aineistossa. Perustuslaissa määritelty presidentin ja valtioneuvoston välistä yhteistoimintaa on tarkasteltu Suomen poliittisessa historiassa useasti, mutta Natoon liittymisen myötä rooleja muotoillaan uusiksi. Presidentti Stubbin aktiivisuus Nato-asioissa ja osallistuminen useaan myös Natoa käsittelemättömään kansainväliseen ja eurooppalaiseen huippukokoukseen pääministeri Orpon sijaan nähdään potentiaalisesti ongelmallisena Nato- ja EU-asioiden nivoutuessa monelta osin yhteen. Entinen pääministeri Paavo Lipposen mukaan presidentinkanslia on menetellyt jopa perustuslain vastaisesti edustaen yksin Suomea kokouksissa. Niinistön tulkinta Nato-edustuksen automaattisesta kuulumisesta presidentille myös kyseenalaistetaan. Edustusongelmaa alleviivataan aineistossa myös Trumpin valinnan myötä mikäli Suomea edustaisi budjettineuvotteluiksi mahdollisesti muuttuvissa Nato-kokouksissa presidentti, jolla ei ole eduskunnan suuntaan vastuita [[IL, 15.9.24](#)]. Kokonaisturvallisuustavoitteissa Naton ja EU:n eriyttäminen omiksi osa-alueiksi ei nähdä tarkoituksenmukaisena. Selkeää ulkopoliittista roolinjakoa kaivataan vaikka perustuslaissa määritelty roolijako nähdään jo alkujaan vialliseksi sen ”suorastaan kannustaessa pääministeriä ja presidenttiä tappelemaan vallasta”. [[Yle, 30.1.25](#)].
- Suomen ulkopoliittiset käytännöt etsivät muotoaan aineiston tarkastelujakson aikana myös eduskunnassa käydyin keskustelun myötä. Opposition kerrotaan peräänkuuluttavan parempaa tiedonsaantia Nato-asioissa ja eduskunnan osallistamista Nato-linjan muodostamisessa. Oppositioista syytetään kokoomuksen omineen Nato-politiikan. Puhutaan ”kokoomuksen värisuorasta”, jolla viitataan ulkopoliittisen ja turvallisuuspoliittisen vallan keskittymiseen kokoomukselle.

II. DCA & JEF turvan takeita

”Nato ei tarvitse enempää sisäisiä jakolinjoja”

- Naton tuoma sotilaallinen turva perustuu pelotteeseen, joka jo aineiston alussa joutui osittain kyseenalaistetuksi Trumpin kannanottojen myötä, joissa hän mm. kannustaa Putinia hyökkäämään puolustusmenoja alibudjetoiviin Nato-maihin. Nato-suojan kyseenalaistuesssa aineistossa korostetaan Yhdysvaltojen kanssa solmittua DCA-sopimusta sekä JEF-yhteistyötä turvallisuuden ylläpitäjinä [mm. [IS, 17.12.24](#)]. Kaikissa Pohjoismaissa puolustusvoimien suorituskyvyn kerrotaan olevan sidoksissa Yhdysvaltoihin, jolloin DCA-sopimukset mahdollistavat yhteistyön myös kriisioloissa Natosta riippumatta [[HS, 16.2.24](#)]. Nato-pelotteen heiketessä rinnakkaiset sotilaalliset yhteistyökuviot paikkaavat aukoja turvallisuudessa. Sitoutuminen pohjolaan on Nato-jäsenyyden jälkeenkin neuvotteluasia.
- Sotilasliiton jättämien turvallisuusaukkojen voidaan nähdä sopivan hyvin perinteiseen kansallistarinaan Suomen sotilaallisesta itsenäisyydestä ja yksin pärjäämisestä. Natoon liittymisprosessin yhteydessäkin korostettiin Suomen ”hoitavan Naton jäsenenä puolustuksensa itsenäisesti” [[IL, 15.9.24](#)]. Kiihkeäksikin muotoutunut keskustelu huoltovarmuudesta, kotivarasta ja jalkaväkimiinoista toistavat omalta osaltaan tätä tarinaa, jota Natoon liittyminen ei ole vielä aineiston mukaan hälventänyt; ”tunnetyö Natoon liittymisestä on vielä kesken” [[HS, 6.12.24](#)]. Nato-jäsenyyden nähdään hyödyttävän kuitenkin enemmän, kuin haittaavan. Trumpin arvaamattomuutta on helpompaa arvioida Naton sisältä [[HS, 11.1.25](#)]. Tästä huolimatta itsenäisen puolustuskyvyn ylläpitäminen koetaan tärkeänä.
- Naton tarjoamat turvatakeet puhuttavat kriittisessä mielessä myös Itämeren kaapeleiden ja putkien rikkoutumisen yhteydessä. Venäjän hybridioperaatioita epäillään mutta todisteiden puutteesta ja Naton epäyhtenäisyyden paljastamisen pelossa ei vedota Naton 4. artiklaan [[IL, 30.12.24](#)]. Sen sijaan järjestetään näkyvä ”hätkökous” välttämällä sen kutsumista Nato-kokoukseksi. Näin siksi, että muut Nato-maat eivät närkästyisi Itämeren maaryhmän toimiessa keskenään: ”Nato ei tarvitse enempää sisäisiä jakolinjoja” [[Yle, 13.1.25](#)].

II. 'Halukkaiden koalitio' Ukrainan tueksi

Naton ulkopuolisen yhteistyön merkitys korostuu

- Nato-maiden välisten suhteiden tilasta ja yhteistoiminnan laadusta kertovat aineistossa useat eri kertomukset. Erillisten sotilaallisten yhteistyökuvioiden lisäksi Naton eurooppalaisten jäsenmaiden koetaan tarvitsevan vahvistusta mm. "suojautuakseen Trumpin suunnitelmilta". Tämä on erityisesti nähtävissä vuoden 2024 Münchenin turvallisuuskonferenssin jälkeisessä keskustelussa, jossa väläytetään niin Pohjoismaiden välisen yhteistyön lisäämistä, kuin 'Weimarin kolmion' (Saksa, Ranska ja Puola) käynnistämistä. Eurooppalaista Natoa visioidaan yhteistyöblokkien muodossa. [[Yle, 17.2.24](#)].
- Natosta riippumattoman yhteistyön lisääminen saa myös järeämpiä muotoja "halukkaiden liittoumaksi" kutsutun suunnitellun koalition muodossa. Koalitiosta on aineistossa hypoteettisia mainintoja jo helmikuussa 2024 [[IL, 27.2.24](#)] mutta Münchenin turvallisuuskonferenssin jälkeen helmi-maaliskuussa 2025 liittoumasta puhutaan totisempaan sävyyn [[IL, 15.2.25](#); [Yle, 2.3.25](#); [IL, 11.3.25](#)]. Sekä Zelenskyin, että JD Vancen puheet konferenssissa nähdään käännteentekevinä Euroopan "heräämiselle", vaikkakin eri syistä. Britannian ja Ranskan johtaman koalition syntymisestä ei olla kuitenkaan aineiston perusteella varmoja sen edellyttäessä poikkeuksellista yhteistyötä suhteellisen lyhyen ajan sisään. Yhteistyökyky ei ole viime vuosien perusteella ollut Euroopan vahvuus.
- Suomen kerrotaan olevan mukana koalitiossa "tavalla tai toisella" (ulkoministeri Valtonen) ja jopa olleen "aktiivisesti muodostamassa liittoumaa" (pääministeri Orpo ja presidentti Stubb). Suomen ulkopolitiikan tekemisen dynamiikkojen epäselkeydestä viestii kuitenkin puolustusministeri Häkkäsen koalitioon liittymistä toppuuttelevat kannanotot. [[IL, 14.3.25](#)].

III. Suomi etsii rooliaan Natossa

Vastuuta ja takeita haetaan Norfolkin esikunnan alaisuudessa

- Aineistossa esiintyvän Nato-keskustelun yksi tasaisesti esiin nouseva teema on Suomen asemoituminen Naton sisäisissä valtarakenteissa. Jäsenyyden myötä erilaisten roolien ja vastuualueiden määrittelemisen tärkeys korostuu turvallisuusympäristön muutokseen sopeutumisessa. Transatlanttisten suhteiden alleviivataan vaikuttavat Naton toimintaan ja siten myös Euroopan turvallisuuteen [[Ulkopolitist, 3.3.25](#)]. Diplomatia ja asemoituminen sotilasliiton sisällä on täten sitäkin tärkeämpää. Aineistosta välittyy viesti, että Nato-jäsenyys yksinään ei ole turvallisuuden tae kuten ehkä aiemmin julkisuudessa kuviteltiin. Viidennen artiklakin toimeenpanonkin muistutetaan olevan aina riippuvainen poliittisista suhdanteista [[HS, 6.12.2024](#)].
- Diplomaattisten suhteiden ja sotilasliiton sisäisen aseman tärkeys on aineiston mukaan tiedostettu Suomen valtionjohdossa, jonka kerrotaan pyrkineen Nato-jäsenyyden alusta lähtien Norfolkin esikunnan alaisuuteen muiden Pohjoismaiden kanssa [[IL, 27.5.24](#)] ja alkaneen aktiivisesti syksyllä 2023 havitella Pohjois-Euroopan maavoimien esikuntaa sijoitettavaksi Mikkeliin. Heinäkuussa 2024 tämä myös tapahtui. [[IL, 15.9.24](#)]. Lappiin perustetaan myös toinen esikunta tulevaisuudessa. Se korostaa Suomen painoarvoa Natossa ja ”onnistunutta roolinottoa nuorena jäsenvaltiona” [[Savon Sanomat, 28.9.24](#)]. Esikuntien sijoittaminen Suomen maaperälle vahvistaa aineiston mukaan Suomen turvallisuutta, sillä vaikka Yhdysvaltojen presidentti suhtautuisi epäilevästi Nato-liittolaisten puolustamiseen, ”Norfolkin alaista rakennetta hän ei kyseenalaistaisi” [[IL, 27.9.24](#)]. Esikunnat viestisivät aineiston mukaan myös sitä, että Suomen valtioalue ei ole Natolle periferiaa vaan tärkeimpiä alueita puolustusliitolle [[IL, 9.4.24](#)]. Rivien välistä on luettavissa, että kaikki Nato-maat eivät ole yhtä tärkeitä.
- Eriarvoisuuden dynamiikkaa valaisee mahdollisesti myös etelänaapurin suhtautuminen Suomen Naton sisäiseen asemoitumiseen. Suomen ja Pohjoismaiden yhteistyön kerrotaan hiertäneen Virossa, joka olisi toivonut maiden välisen sotilaallisen yhteistyön kasvavan Suomen Nato-jäsenyyden myötä yhteisen esikunnan alaisuudessa [[IL, 27.5.2024](#)]. Yhteistyön tiivistäminen muiden Pohjoismaiden kanssa on kuitenkin pitkäaikainen Suomen tavoite, josta on mainintoja myös ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa.

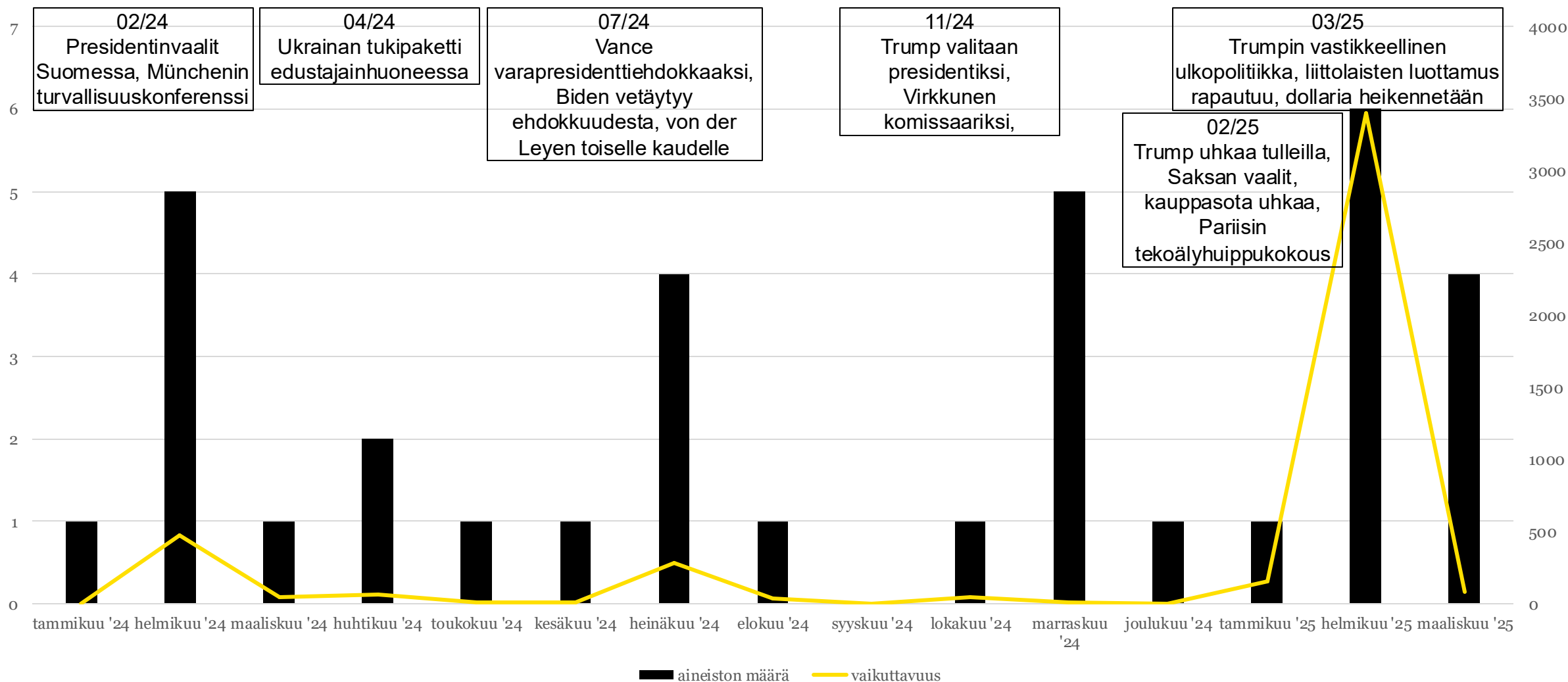
III. Suomen puolustuspolitiikalla vankka tuki

”Suomi on turvallisuuden tuottaja, ei kuluttaja”

- Esikuntien tavoittelun lisäksi presidentti Stubbin pyrkimykset saada Yhdysvaltojen sotamateriaalin varastointia suomeen ”eräänlaiseksi palovakuutukseksi” Suomelle [[IL, 6.4.24](#)] viestivät jälleen tarinasta, jossa Nato-jäsenyys ei yksinään riitä takaamaan turvallisuutta. Ydinaseiden sijoittamiskeskusteluakin käsitellään aineistossa, jossa muistutetaan Nato-pelotteen perustuvan suurelta osin Yhdysvaltojen Eurooppaan sijoitettujen taktisten ydinaseiden luomaan pelotteeseen vahvojen puolustusvoimien lisäksi [[IL, 1.3.24](#)]. Ydinenergialaki estää nykymuodossaan pommien sijoittamisen Suomeen mutta poliittisen johdon ja varsinkin presidentti Stubbin kerrotaan suhtautuvan hyvin myönteisesti lain muuttamiselle ja ydinpommien sijoittamiselle suomeen – mikäli niitä edes tarjottaisiin. Asiasta on kuitenkin käytävä aineistossa esiintyvien oppositiopoliitikkojen ja toimittajien mukaan asianmukainen parlamentaarinen keskustelu [mm. [IS, 19.1.24](#); [Yle, 1.2.24](#); [IL 14.10.24](#)].
- Suomesta puhutaan aineistossa yhteistyökykyisenä maana, jonka puolustuksellista tietotaitoa hyödynnetään Natossa ja joka tuottaa turvallisuutta kuluttamisen sijaan. [[Savon Sanomat, 13.2.24](#); [ESS, 19.5.24](#); [IL, 15.9.24](#)]. Tarina Suomesta turvallisuuden tuottajana sekä aktiivisena ja yhteistoimintakykyisenä Nato-maana esiintyy aineistossa tasaisesti peilaten niin ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa esiintyneitä tavoitteita kuin presidentti Stubbin puheita. Myös Suomen kansan yhtenäisyys puolustuskysymyksissä vahvistaa tarinaa Suomesta vahvana liiton jäsenenä, jonka sitoutumiseen ja kyvykkyyteen voi luottaa. Suomen puolustuspolitiikalla kerrotaan olevan vankka kansan tuki: 90 prosenttia kansan luottaa maan sotilaalliseen suorituskykyyn [[TS, 19.1.2024](#)]. Tämän kerrotaan olevan poikkeuksellista länsimaisissa demokratioissa, jotka eivät ole sodassa. Tämä voidaan nähdä myös voimavarana Suomen Nato-asemoitumisen pyrkimyksille.

Yhdysvallat ja EU Trumpin kaudella – talous ja turvallisuus kietoutuvat yhteen

Trump vaikuttanut ulostuloillaan jo reilusti ennen virkaanastujaisia

Yhdysvallat ja EU Trumpin kaudella

Talous ja turvallisuus kietoutuvat yhteen

- Tarkastelujakson aikana Yhdysvaltojen ja EU:n väliset suhteet voidaan kiteyttää neljään pääteemaan:

I. Euroopan talous on haasteiden edessä

Euroopassa aseteltiin talouspolitiikkaa uuteen asentoon vastaamaan muuttuvan maailman haasteita. Vapaakaupan säännöt ovat murenemassa, kriittisten mineraalien saanti turvattava, vihreä siirtymä kiihtyy. Saksassa lupailtiin loppuvuodesta velkajarrun löyhentämistä, mikä voisi piristää koko Euroopan taloutta.

II. Trump vaikutti maailmanpolitiikkaan jo ennen valintaansa

Trumpin uudelleenvalintaan varauduttiin analyyseissä ja puheissa jo vuoden -24 alusta alkaen. Trumpin mahdollinen uudelleenvalinta nähdään ”kohtalonkäänteenä” EU:lle. Amerikka ensin –politiikalla olisi merkittäviä vaikutuksia globaaliin talouteen. Trumpin suosiossa kahdenvälisiä neuvotteluja, uhkana on myös Euroopan yhtenäisyyden mureneminen. Kauppasota alkoi näyttää koko jakson ajan yhä todennäköisemmältä.

III. Trumpin vastikkeellinen ulkopolitiikka rapauttaa luottamusta

Trumpilaisessa maailmankuvassa yhteisiä etuja ei enää ole: yhden etu on toisen tappio. Liittolaisia kohdellaan kuin kilpailijoita. Tämä rapauttaa nopeasti eurooppalaisten luottamusta. Trump ei muuta pelisääntöjä, vaan räjäyttää koko pelilaudan.

IV. Euroopalla on kiire vahvistaa kilpailukykyään

Trumpin oletetaan ryhtyvän purkamaan sääntelyä ja helpottamaan yritysverotusta Yhdysvalloissa kilpailukyvyyn tehostamiseksi. Euroopan on vastattava haasteeseen.

I. Euroopan talous on haasteiden edessä /1

Talouspolitiikka uuteen asentoon

- Vuoden 2024 alussa visioitiin, mitä vaalien huippuvuosi maailmalla tuo tullessaan. Jos Trump valitaan toiselle kaudelle, Euroopalle on todennäköisesti luvassa nykyistä kylmempää kyytiä. Jo edellisellä Trumpin kaudella ilmastonmuutos unohdettiin, kauppamuurit nousivat ja Trump uhkaili lähtevänsä Natosta. Presidentti Bidenin kauden aikana Yhdysvallat sitoutui Eurooppaan ja Natoon ja tuki vahvasti Ukrainaa. [\[IL, 14.1.24\]](#) Trumpin valinta toiselle kaudelle todennäköisesti muuttaisi tätä asetelmaa. EU:n ja Yhdysvaltojen arvopohjat ja taloudelliset intressit erkanisivat toisistaan Trumpin uudelleen valinnan myötä.
- Euroopan tulevaisuutta visioi myös Ranskan presidentti Macron. Hän totesi linjapuheessaan toukokuussa 2024, että Eurooppa on kuolevainen, joka voi kohdata loppunsa Putinin, Xi Pingin, Trumpin tai Euroopan omien populistipuolueiden käsissä. Yhdysvaltojen prioriteettina on jatkossa oma etu (America First) ja Kiina. Macronin mukaan Eurooppa on astunut uuteen maailmaan, jossa raaka-aineiden ja kriittisten mineraalien saanti on yhä vaikeampaa, vihreä siirtymä kiihtyy, eivätkä Kiina ja Yhdysvallat kunnioita vapaakaupan sääntöjä. Macronin ratkaisu Euroopan talousongelmiin olisi uudenlainen teollisuuspolitiikka, jossa asetetaan tuotantotavoitteita ja suositaan eurooppalaista esimerkiksi puolustuksessa, vihreässä teknologiassa ja puolijohteissa [\[HS, 4.5.24\]](#). Macronin visiossa esiintyy uusi itsenäisempi Eurooppa.
- Presidentti Bidenin vetäydyttyä ehdokkuudesta heinäkuun lopussa lännessä ja liberaalimpia arvoja kannattavien keskuudessa innostuttiin. Harrisin nousua Trumpin haastajaksi tervehdittiin kuin pelastaja olisi ilmestynyt haastamaan monenlaisen pahan ruumiillistuman Trumpin. Taloudessa Yhdysvaltojen ja EU:n välistä kauppaa haittaavat tullimaksut, joita pidettiin ennen Trumpin valintaa hänen aseinaan. Tullimaksut eivät olleet vieraita Bideninkään hallinnon aikana. EU:n ja Yhdysvaltojen välisestä kaupasta käytävässä keskustelussa merkittävässä asemassa ovat aseet. EU-maiden puolustusbudjetista Yhdysvaltoihin menee noin puolet. EU on valinnan edessä: jos puolustukseen suhtaudutaan vakavasti on poistettava riippuvuudet ja jäsenmaiden on päätettävä puolustuksestaan itse [\[HS, 15.4.24\]](#).

I. Euroopan talous on haasteiden edessä /2

Saksan talous vetää myös Eurooppaa

- Saksa on Euroopan suurin maa ja suurin talous ja määrittää siksi paljon Euroopan suhteita muuhun maailmaan. EU ei voi elvyttää talouttaan tai parantaa turvallisuuttaan, ellei Saksa ole mukana ja raota kukkaronsa nyörejä. Vielä lokakuussa aineistossa spekulointiin, että Trumpin voittaessa vaalit, suurimmat taloudelliset tappiot kärsisi Saksa. Trumpin ajattelumaailmassa Saksa on rikastunut Yhdysvaltojen siivellä maailmansotien jälkeen. Arvioiden mukaan Yhdysvaltojen ja Euroopan välinen kauppasota voisi aiheuttaa Saksan taloudelle varovaistenkin arvioiden mukaan 130 miljardin ja synkimpien ennusteiden mukaan 180 miljardin euron tappiot neljässä vuodessa. Marraskuussa Saksan hallituskriisiä seuranneiden ennenaikaisten vaalien povattiin antavan uutta potkua myös Saksan taloudelle. Liitokansleriehdokas Merz olisi lupaustensa mukaan valmis harkitsemaan Saksan velkajarrun poistamista. Saksan uuden hallituksen harteille asetettiin paljon odotuksia. [[Yle, 14.11.24](#)].

II. Trump vaikutti maailmanpolitiikkaan jo ennen valintaansa

- Donald Trump alkoi oudolla tavallaan hallita kansainvälistä politiikkaa jo ennen valintaansa ja se näkyi myös aineistossa. Etenkin protektionistisen Vancen valinta heinäkuussa varapresidenttiehdokkaaksi nosti Amerikka ensin –politiikan uhkakuvaksi Euroopassa. [[IL, 16.7.24](#)] Vancen valinta sai liittolaiset takajaloilleen, sillä Vancen pelätään ajavan protektionistista ja Yhdysvaltoja muusta maailmasta eristävää politiikkaa, jossa länsi ja sen kollektiiviset tavoitteet jäivät pitkälti kakkoseksi. [[IL, 18.7.24](#)]
- Trumpin valinnan ja virkaanastujaispuheen jälkeen Suomen medioissa ei vielä uskottu siihen, että Trump aloittaisi kauppasodan kaikkia vastaan. Se kun johtaisi vastatulleihin ja häiriöihin myös amerikkalaisten yritysten tuotantoketjuissa. Trumpin uho miellettiin vielä neuvottelukutsuksi. Väliaikaiset sovut tullikiistoissa katsottiin merkiksi siitä, että Trump voi liittää kauppapolitiikan turvallisuuspolitiikkaan ja hakea ”näyttäviä diilejä” Trumpin diilistrategiassa pelataan kovaa, mutta neuvotellaan lopputuloksista. EU-johtajat varoivat suututtamasta Trumpia, koska transatlanttisen suhteen tasapaino oli herkillä [[IL, 21.1.25](#)]
- Brysselissä järjestetyn epävirallisen EU:n puolustuskokouksen tuloksena Trumpia varoitettiin mahdollisten tullimuurien vahingollisista seurauksista. EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja Kaja Kallas kiteytti, ettei Euroopan ja USA:n välisessä kauppasodassa ole muita voittajia kuin Kiina. [[Savon Sanomat, 4.2.25](#)]
- Kauppasota Yhdysvaltojen kanssa kuitenkin muuttui alkutalven 2025 kuluessa yhä todennäköisemmäksi. Se nostaisi Saksan jälleen Suomen suurimmaksi kauppakumppaniksi. Pääkirjoituksissa todettiin, että EU on kuitenkin 450 miljoonan ihmisen kokoinen sisämarkkina ja talousmahti, jonka niin Kiina ja Yhdysvallat joutuu ottamaan huomioon, halusivat sitä tai ei. EU:ta ei voi sivuuttaa. Siksi on tärkeää, että Euroopan pitäisi kyetä neuvottelemaan suurvaltojen kanssa tasaveroisena voimana. Toivoa Euroopan yhtenäisyyden vahvistumisesta loi se, että Saksan uusi liittokansleri Merz oli vahvasti samoilla linjoilla. [[Aamulehti, 24.2.25](#)] Trump osoittautuu ravistelijaksi, joka on pakottanut Eurooppaa arvioimaan itsenäisyyttään ja vaikutusvaltaansa uudelleen. Kauppasodan uhka paljastaa EU:n haavoittuvuudet, mutta myös sen potentiaalin nousta tasavertaiseksi neuvottelijaksi suurvaltojen rinnalle.

III. Trumpin vastikkeellinen ulkopolitiikka rapauttaa luottamusta

/1

Liittolaisista kilpailijoiksi

- Presidentti Trumpin maailmankuva oikoo mutkia suoriksi ja liittolaistenkin väliset kauppaja- ja turvallisuuspoliittiset suhteet ovat kylmää nollasummapieliä, arvioidaan aineistossa. Liittolaisia ei ole, on vain hyötyjiä ja hyväksikäyttäjiä. Trumpin pelkistetyssä maailmankäsityksessä muut vievät epäreiluilla kauppapoliittisilla amerikkalaisten työpaikat ja rahat – Yhdysvaltain kustantaman turvaverkon suojissa. Trumpin mittareita on kaksi: kauppataseen tila kahdenvälisessä kaupassa ja liittolaismaiden puolustusmenot suhteessa kansantuotteeseen. EU-maista suurin osa on ainakin toisella listalla, Saksa, Ranska, Italia ja joukko pienempiä maita ovat molemmilla silmätikkulistoilla. [\[IS, 28.2.25\]](#)
- Trumpin vastikkeellinen ulkopolitiikka rapauttaa vauhdilla eurooppalaisten luottamusta. Todennäköisesti kauppasota omia liittolaisia vastaan vaikuttaa myös Yhdysvaltojen omiin sisämarkkinoihin. Erityisesti Euroopan näkökulmasta kauppapolitiikkaa ei voi kytkeä irti turvallisuudesta. Trump asetti alkuvuonna tuontitulleja Kiinan lisäksi Kanadalle ja Meksikolle ja uhkaa niillä myös EU:ta, joka on presidentin maailmankuvan mukaan perustettu huijaamaan Yhdysvaltoja. Virinnyt kauppasota johti nopeasti pörssikurssien romahtamiseen Yhdysvalloissa. Markkinat eivät pidä jatkuvasta epävarmuudesta. Kiinan ulkoministeri Wang Yin antoi Euroopalle maaliskuussa myötämieisiä lausuntoja, jotka kertovat suurvaltapolitiikan liikehdinnästä ja kansainvälisissä suhteissa tapahtuvista uudelleen arvioinneista. Yin varoitti maailmasta, joka taantuu viidakon lakeihin, jolloin pienimmät maat kantavat ikävimmät seuraukset. Kiinan virallisten kommenttien mukaan Yhdysvallat kohtelevat Eurooppaa pöyristyttävästi. [\[Savon Sanomat, 10.3.25\]](#). Trumpin hallinnon Amerikka ensin –politiikka on todellakin erottamassa maan globaalista yhteisöstä. Kiinan voisi nähdä esittävän itsensä maltillisena vaihtoehtona Yhdysvalloille. Maailma on todellakin muuttumassa.

III. Trumpin vastikkeellinen ulkopolitiikka

rapauttaa luottamusta

/2

Trumpin kauppapolitiikka hämmentää

- Trumpin kauppapolitiikka aiheutti kevään lähestyessä edelleen hämmennystä. Maaliskuun lopussa Yhdysvaltojen aikeiden kanssa oltiin sormi suussa ja tulevaisuus oli vähintäänkin sumun peitossa. Mediassa pohdittiin, mitä Trump pohjimmiltaan tavoittelee tullimelskaamisella ja kauppasotien sytyttämisellä? Yhdysvalloissa huhuttiin muun muassa Mar-a-Lago –sopimuksesta, jossa dollarin arvoa heikennettäisiin tarkoituksellisesti ja vaikka väkisin. Heikompi dollari auttaisi amerikkalaista vientiteollisuutta ja saattaisi auttaa kauppataseen ja budjetin alijäämien suhteen. Tuontitullit houkuttelisivat muut maat kahdenvälisiin neuvottelupöytiin. Asiantuntijoiden mukaan Eurooppa ottaisi kauppasodassa enemmän osun kuin Yhdysvallat, koska Euroopassa viennin merkitys on suurempi. Trumpilla on tässä pelissä isommat kortit kuin EU:lla. [\[IL, 21.3.25\]](#) Trumpin logiikka on ehkä sisältäpäin katsottuna johdonmukaista, mutta ulkoisesti hämmentävää.

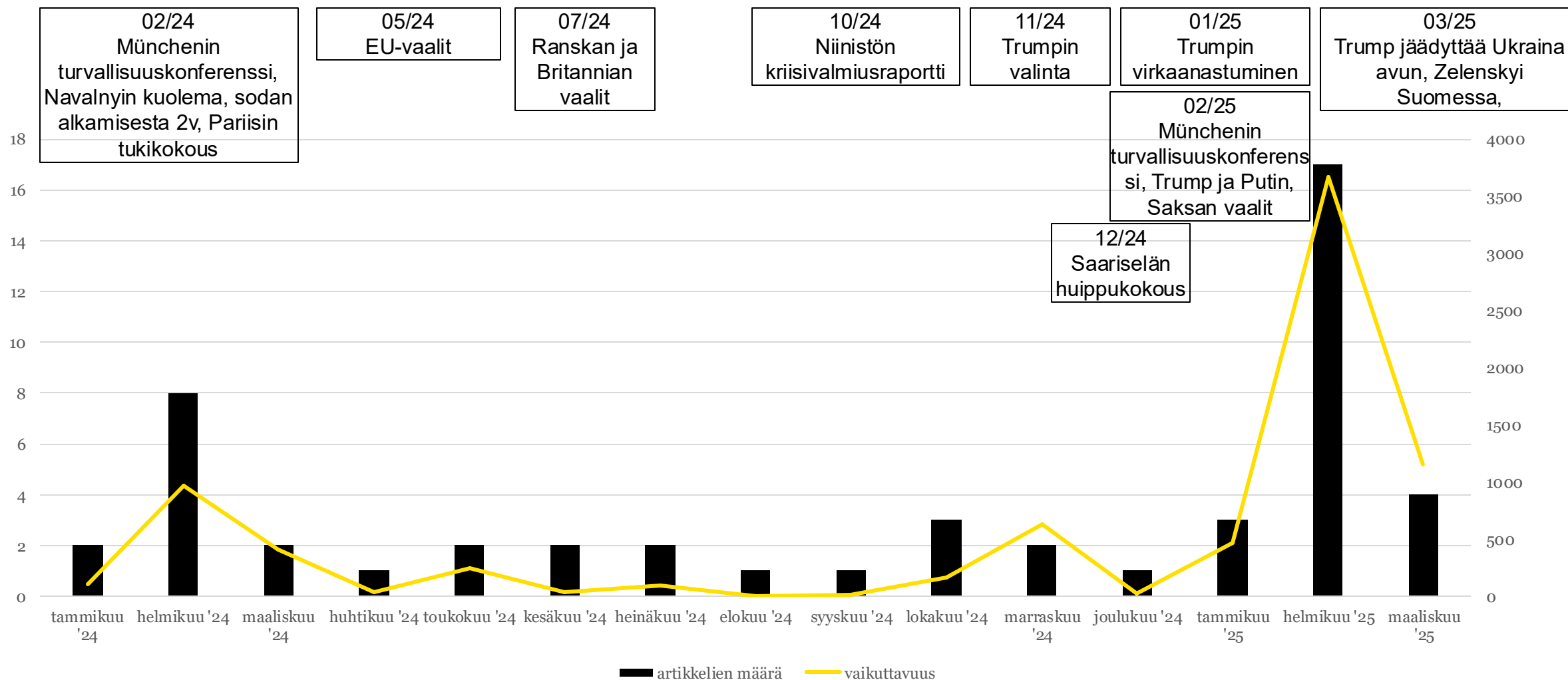
IV. Euroopalla on kiire vahvistaa kilpailukykyään

Kilpailukykyä parannettava, sääntelyä purettava

- Euroopan talouskasvu on taantunut ja keinoja talouden elvyttämiseksi olisi löydettävä nopeasti. Suomesta näköalapaikalla ja merkittävän vaikuttajana on EU:n ”digikomissaari” Henna Virkkunen. Virkkusella on tärkeä rooli, kun EU joutuu lähivuosina vähentämään Euroopan teknologiariippuvuuksia Yhdysvalloista ja Kiinasta. Komissaari Virkkunen on paljon vartijana, kun EU:n kilpailukykyä, turvallisuutta ja omavaraisuutta yritetään vahvistaa samalla kun tavaran ja datan virrat kohtaavat blokkien välillä uusia esteitä. Painopisteen on siirryttävä sääntelystä kasvuun. EU-tason lainsäädännöllä ja rahoituksella voidaan vaikuttaa tekoälyn, kvanttiteknologian ja bioteknologioiden kehityksen käyttöönottoa ja parantaa tuottavuutta. Siitä hyötyy myös Suomi, jolla on vahvaa osaamista murrosteknologiassa. Trump tulee testaamaan EU:n lojaaliutta Yhdysvaltojen tavoitteille, joista moni koskee Kiinaa. EU on monissa tärkeissä raaka-aineissa ja teknologioissa riippuvainen joko Yhdysvalloista tai Kiinasta. Yksi uhkakuva on sekin, että Kiina dumpkaa Yhdysvaltojen tullimuureihin törmänneen ylituotantonsa Eurooppaan. Tullimaksut olisivat paha isku myös Suomen teknologiateollisuudelle. [\[HS, 14.11.24\]](#) Euroopan keskuspankin entisen johtajan Mario Draghin raportin mukaan Euroopan kilpailukyky on heikko. Hänen ehdotuksensa oli, että EU investoi sadoilla miljardeilla euroilla teknologian kehitystyöhön, puhtaan teknologian hankkeisiin ja puolustukseen. Sääntelyä uuden komission onkin perattava. Painetta tuo sekin, että Trumpin odotetaan pistävän vauhtia sääntelyn purkuun Yhdysvalloissa. [\[IL, 20.11.24\]](#)
- ”Digikomissaari” Virkkunen valvoo työssään muun muassa sitä, noudattavatko USA:n suuret digiyhtiöt EU-lainsäädäntöä. Aineistossa arvioidaan, että Virkkunen voi joutua napit vastakkain Trumpin hallinnon kanssa, johon tässä vaiheessa povailtiin roolia muun muassa teknologiamiljardööri Elon Muskille. [\[IL, 12.11.25\]](#). Pariisin tekoälyhuippukokouksessa helmikuussa varapresidentti Vance kritisoikin jo Eurooppaa liiasta tekoälyn sääntelystä ja teknojättien somealusten sisältöihin puuttumisesta, joten Virkkunen joutuu teknojättien kanssa tosi toimiin. [\[IL, 12.2.25\]](#)
- Trumpin ensimmäisellä kaudella ilmastoasiat jäivät kauas taka-alalle, ja niin uskotaan käyvän nytkin. Muun muassa Iltalehdessä arvioitiin heinäkuussa Trumpin valinnan vaikutuksia ilmastopolitiikalle ja vihreälle siirtymälle. Asiantuntijat uskoivat, ettei Trumpkaan pysty kaatamaan IRA-pakettia, jonka kautta jaetaan 370 miljardia dollaria puhtaan energian ja teknologioiden investoinneille. [\[IL, 31.7.24\]](#) Trumpin vihreän siirtymän vastahakoisuus luo painetta Euroopan ilmastopoliittiselle kunnianhimoille.

Ukrainan kohtalosta – Putin, Ukraina, EU ja Trump

Alkuvuoden 2025 Münchenin turvallisuuskonferenssi käännekohta Ukraina-keskustelulle

Ukrainan kohtalosta

Putin, EU ja Trump

- Tarkastelujakson aikana Ukrainan kohtalosta käyty keskustelu voidaan kiteyttää viiteen pääteemaan:

I. Keinoja kaihtamaton Putin

Suomalaisessa mediassa Vladimir Putin kuvataan voimakastahtoisena valtionjohtajana, joka ei kaihda äärimmäisiäkään keinoja saavuttaakseen tavoitteensa. Hänen toimintatapansa ovat häikäilemättömiä: kansainvälinen epävakauden lietsoja, joka ei epäröi aiheuttaa katastrofeja maailmanlaajuisesti. Median kertomuksessa Putinin hallinto rakentuu pelon ja hallinnan varaan – Venäjän sisäisesti kritiikki vaimennetaan sorrolla.

II. Heikolta näyttävä länsi

Eurooppa on hajanainen ja aseapu jumittaa EU jäsenmaiden sisäpolitiikan kiemuroissa. Putinin ja Venäjän uhka ei näyttäydy samanlaisena kaikille. Juhlapuheet eivät vain näytä muuttuvan konkretiaksi ja päätöksenteko on hidasta.

III. Ukraina taistelee ja etsii ratkaisuja

Ukrainan taistelua kuvataan sankarilliseksi ja sitä kuvaillaan tunnepitoisin ja ihailevin sanankääntein. Ukrainan kertomuksessa yhdistyvät sankaruus, moraalinen velvoite, ulkopuolinen epäoikeudenmukaisuus ja lännen vastuu.

IV. Eurooppa heräilee / herää

Euroopan nukkumisesta, jahkailusta ja viimein heräämisestä keskusteltiin useasti. Alkuvuodesta 2024 uskottiin jo heräämisen tapahtuneen, mutta vuoden aikana käydyt useat vaalit kuitenkin jarruttivat yhteisen linjan kehittämistä. Alkuvuodesta 2025, Trumpin noustua valtaan ja etäännyttyä liittolaisistaan tapahtui monien mielestä historiallinen käännekohta ja EU-maat alkoivat lähentyä turvallisuuspolitiikassa ja Ukraina-kysymyksen ratkaisussa.

V. Tie rauhaan löydettävä

Aineistossa ollaan yksimielisiä siitä, että rauha ei ole kompromissi, vaan voittamista ilman sotilaallista miehitystä. Yhteinen poliittinen selkäranka on löydyttävä. Jakson loppua kohden vahvistuu käsitys siitä, että Euroopan on rakennettava rauha itse, sillä kukaan muu ei sitä tee.

I. Keinoja kaihtamaton Putin

”Vain voimalla voi voittaa”

- Venäjän presidentti Putinista muodostuu suomalaisessa mediassa kuva valtionjohtajasta, joka ei kaihda keinoja tavoitteidensa saavuttamiseksi. Putinin arsenaaliin kuuluu maailmanlaajuisen katastrofin aiheuttaminen ja järjestelmällinen epävakauttaminen. Venäjän sisällä Putin vaimentaa kriittisiä ääniä kiihdyttämällä sortoa. Münchenin turvallisuuskonferenssia vuonna 2024 muistutettiin tästä, kun uutinen venäläisen oppositiojohtaja Aleksei Navalnyin kuolemasta saavutti kokousväen [[Yle, 17.2.24](#)]. Kokouksessa muun muassa presidentti Stubb nimesi Navalnyin kuoleman poliittiseksi murhaksi ja sanoi, että Venäjä joutuu teostaan vastuuseen.
- Aineistossa esiintyi koko jakson aikana näkemys siitä, että Putin ja hänen sodanjohtonsa kunnioittaa vain voimaa. Putinin kanssa ei voi neuvotella eikä hänen hallintoonsa voi luottaa. Venäjä ei kuitenkaan uskalla hyökätä vahvempaansa vastaan. Putin arvioi Euroopan heikoksi, kun Krimin valtaukseseen ei reagoitu tarpeeksi voimakkaasti. Tämän takia hyökkäys Ukrainaan uskallettiin panna käyntiin. Kolme vuotta jatkuneen sodan aikana Putin ole kuitenkaan onnistunut valloittamaan Ukrainaa. [[IL, 25.2.24](#)]
- Putin noudattaa vallankumousjohtaja Leninin neulanpistopolitiikkaa, jossa tunkeudutaan aina sinne, missä on pehmeää. Teräkseen Venäjäkin pysähtyy. Myös hybridisodassa Venäjä iskee kaikkialle, missä se näkee heikkouksia. Putinia verrataan usein myös Stalinin koviin otteidensa vuoksi ja edustaa senkin vuoksi toisenlaista, jo mennyttä maailmaa, joka uhkaa lännen ja sivistyksen tulevaisuutta. Aineistossa esiintyi myös toteamus, jonka mukaan Putin elää omassa todellisuudessaan, jossa Venäjän ongelmat - huono hallinto, yleinen toimimattomuus ja korruptio - eivät saa huomiota. Venäjän toiminta on jatkuvaa kömmähtelyä ja kaatuilua, sen resurssit ovat vaan niin isot, että se on aina noussut vielä jaloilleen. [[IL, 19.2.24](#)]
- Niinistö edusti Putin-ajattelua, jonka ytimessä oli sivistyksen ja hyvän, eli EU:n heikkous: Putin on moderni Hannibal, joka yrittää hyödyntää EU:n heikkouksia valtansa kasvattamisessa. Presidentti Niinistön kausi päättyi hetkenä, jossa diktatuurit yrittivät kumota sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen ja romuttaa kansainvälisen oikeuden käsitteen, arvioi Iltalehti Niinistön viimeisen uudenvuodenpuheen jälkeen. [[IL, 11.2.24](#)]. Niinistö vaati vauraita, sivistyneitä ja koulutettuja eurooppalaisia heräämään. Hannibal-Putinille jää Niinistönkin kielikuvissa barbaarin rooli – sivistymätön, oppimaton ja osamaaton. Uudessa maailmanjärjestyksessä sotilaallinen hyökkäysvoima on valtaa. Ihmisoikeuksia vaativia kansalaisia voi vangita ja surmata. Niinistö uskoi kaiken kuitenkin vielä päättyvän hyvin.

II. Heikolta näyttävä länsi

/1

Jakautunut Eurooppa

- Vuoden 2024 alussa Eurooppa näyttäytyy Suomen median sota-aiheiden analyyseissä jakautuneena. Ukrainan sodan merkittävyys Euroopan turvallisuudelle oli alkuvuonna 2024 ymmärretty eri tavoin eri puolilla Eurooppaa. Keskimäärin vain joka kymmenes eurooppalainen uskoi Ukrainan voittoon helmikuussa 2024. Ukrainalaisten mielestä tämä kertoo siitä, että venäläisten propaganda puree Euroopassa. Todisteena tästä nähtiin muun muassa Euroopan kallistuminen oikealle vaaleissa.
- Suomessa ja muissa Venäjän naapurimaissa tilanne on toinen: Ukrainan voiton tärkeys koko Euroopan näkökulmasta on ymmärretty, muualla Euroopassa ei. Venäjän rajamaiden rooliksi muodostuu olla herättäjä ja vastuunkantaja. Viimeisessä uudenvuodenpuheessaan Niinistö vaati Eurooppaa havahtumaan. Sen on pystyttävä vakuuttamaan olevansa vahva. Kun sotaa oli jatkunut kaksi vuotta, eurooppalaiset ovat olleet havahtumisessaan yhtä hitaita kuin toisessa maailmansodassa. Suomen ja muiden rajanaapurien rooliksi muodostui muun lännen herättelemine karuun todellisuuteen. Niiden oma itsenäisyys ja rauha riippuu Ukrainan kohtalosta kouraantuntuvammin kuin läntisemmän Euroopan.
- Putinin uskoa sodassa menestymiseen ruokkii usko siitä [\[IL, 25.2.24\]](#) että länsi on heikko ja että länsimaat eivät pysty yhdistymään Ukrainan tukemiseksi. Lännessä Ukrainan tukeminen onkin sotkeutunut usein sisäpolitiikkaan. Koko vahvan ja yhtenäisen Euroopan pohja, Ranskan ja Saksan yhteistyö on rapautunut lähes toimintakyvyttömäksi varsinkin Scholzin liittokanslerikauden aikana. Macronkin on voimaton kotimaassaan kesän ennenaikaisten vaalien jäljiltä [\[Mtv, 10.11.24\]](#). Saksan hallituskriisi ja ennenaikaiset liittopäivävaalit helmikuussa 2025 kuitenkin muuttivat asetelmia niin, että Ranska ja Saksa lähentyivät toisiaan nopeasti.

II. Heikolta näyttävä länsi

/2

Vaalivuosi muuttaa EU:n suuntaa

- Kesän 2024 EU-parlamenttivaaleissa Ukrainan tukeminen nimettiin etukäteen yhdeksi vaalien tärkeimmistä teemoista [[Savon Sanomat, 27.5.24](#)]. Venäjä ei vaaleissa jäänyt sivustakatsojaksi, vaan pyrki kaikin käytettävissä olevin tavoin vaikuttamaan vaalien lopputulokseen. Suomessa Natoon liittyvästä turvallisuuspolitiikasta ollaan kuitenkin niin yksimielisiä, että Venäjän suora trollaus vaikutti naurettavalta. Venäjä kuitenkin panosti disinformaatioon, jonka avulla nostettiin muualla Euroopassa ehdokkaita, jotka kyseenalaistavat rauhanatteen varjolla Venäjä-pakotteet ja Ukrainan auttamisen. Eurooppalaista äärioikeistoa vetävät Venäjälle konservatiiviset arvot ja EU-vastaisuus. Moskova on kaivattu vastavoima Brysselille. Iltalehden Kreetta Karvala kehotti äänestäjiä tarkastamaan, etteivät he omilla valinnoillaan lisää Putinin valtaa EU:n parlamenttiryhmissä. Putinin tukijoita löytyi ehdokaslistoilta sekä oikealta että vasemmalta. Ukrainaa on tuettava ja Euroopan puolustusta vahvistettava. EU-vaaleissa oikeisto jatkoikin kasvuaan etenkin Ranskassa, Saksassa ja Itävallassa, mutta vaikutus jäi EU-parlamentissa rajalliseksi. Ranskan ja Britannian parlamenttivaaleissa maat ottivat kuitenkin askelia vasempaan [[IL, 29.5.25](#)].

II. Heikolta näyttävä länsi

/3

Sisäiset voimat repivät

- Euroopan Unionin yhtenäisyyttä uhataan myös sisältä päin, demokraattisten prosessien kautta. Itävallan vaaleissa syyskuussa 2024 Venäjää ymmärtävä tai jopa avoimesti tukeva Euroopan kansallismielinen äärioikeisto FPÖ. Hallitukseen puolue ei päässyt, sillä kaikki muut kieltäytyivät yhteistyöstä. EU:n tasolla FPÖ:n vaalivoitto oli vakava muistutus siitä, että EU:n on korkea aika uudistaa päätöksentekoprosessiaan ja siirtyä yksimielisyysvaatimuksesta tärkeimmissä kysymyksissä määräenemmistöpäätöksiin toimintakykynsä takaamiseksi. [\[IS, 30.9.24\]](#).
- Suomalaisen median melko yhtenäisen näkemyksen mukaan EU:n toimintakyky on uhattuna. EU:lle valmistelemassaan kriisivalmiusraportissa Niinistö herätteli unionia toden teolla entistä vaarallisempaan maailmaan [\[IS, 30.9.24\]](#). EU on lähinnä reagoinut kriiseihin sen sijaan, että niihin varauduttaisiin ennakoivasti. Juurisyyksi EU:n valmiusulottuvuuden alimitoitukseen voidaan nähdä unionin keskeisten rakenteiden synty 1990-luvun alussa, jolloin tuodittauduttiin harhaan itsestään selvästä rauhasta. Tämän kehityksen seurauksena Putinille syntyi kuva Euroopan heikkoudesta, mikä madalsi kynnystä hyökätä Ukraina. Varautumisessa tärkeintä on lakata olemasta helppo kohde.
- Narratiivi kohtaa myrskyisän huippukohtansa talvella 2025. Helmikuussa 2025 maailman muuttumisen vauhti tuntui vain kiihtyvän ja käännteissään kankea EU ei ehdi mukautua muutoksiin. Ilta-Sanomien pääkirjoituksessa tilannetta verrattiin täydelliseen myrskyyn, jossa vastaan iskee monta eri suunnilta lähestyvää säärintamaa: Putinin hyökkäyssota Ukrainassa, Xi Jinpingin hitaasti mutta varmasti voimaannuttava Kiina ja Donald Trumpin Amerikka ensin –ihanteita toteuttava politiikka. Trump on epävakauttanut sekä turvallisuuspoliittisia että kauppapoliittisia suhteita. Ennen kuin EU pääsee sanoista tekoihin vastaamaan myrskyrintamiin, edessä on jälleen sisäisiä haasteita: vaaleja, budjettiriitoja ja poliittista hajaannusta [\[IS, 4.2.25\]](#). Toimintakyvyn uudistaminen on välttämätöntä, mutta se näyttää yhä siirtyvän tulevaisuuteen.

III. Urhea Ukraina

Ukraina taistelee ja etsii ratkaisuja

- Suomalaisessa mediassa Ukraina esiintyy sankarina, joka taistelee ylivoimaista vihollista vastaan. Sodan toisena alkamisvuosipäivänä 24.2. kerrattiin sodan siihenastista kulkua. Ukrainalaisten tekemistä uhrauksista kirjoitettiin tunnepitoisin sanankääntein. Ukrainan puolustustaistelua kuvaillaan sankarilliseksi: ukrainalaiset ansaitsivat paikkansa historiassa ja ulkopuolisten kunnioituksen. Ukrainan sodasta kerrottaessa nousee esiin myös syyllisyys: ukrainalaiset antoivat länsimaille aikaa panna puolustusteollisuutta kuntoon, tuottaa Ukrainalle aseistusta ja antaa EU:lle ja Natolle aikaa varautua Venäjän uhkaan. Kahden sotavuoden jälkeen todettiin, että ukrainalaissotilaiden verellä ostettua aikaa ei ole käytetty kunnolla hyväksi. Ukraina yrittää pitää kurissa vallanhimoista imperialistista Venäjää ja puolustaa samalla läntistä arvoyhteisöä. [[HS, 24.2.24](#)]. Pohjimmiltaan sodassa on kyse Ukrainan oikeudesta olla olemassa, sen toistamiseen länsimaille ukrainalaiset alkavat jo kyllästyä. [[Yle, 24.2.24](#)]
- Ukrainalaisilla riittää taistelutahtoa, koska he tietävät, että venäläismiehitys johtaisi kansanmurhaan ja pakkovenäläistämiseen. Ukraina on jäänyt melko yksin puolustamaan läntistä arvoyhteisöä vallanhimoiselta imperialistiselta Venäjältä. Ukraina kärsii lännen saamattomuuden vuoksi kroonisesta ase- ja ammuspulasta. Helmikuussa 2024 aseapu takkusi presidentinvaalien vuoksi Yhdysvaltain kongressissa ja Euroopankin päätökset sotkeutuivat jäsenmaiden sisäpolitiikkaan. [[IL, 25.2.24](#)]
- Länsi näyttäytyy sodan suhteen melko saamattomana, jakautuneena ja sisäänpäin kääntyneenä. Erityisesti aseavun hitaus ja sisäpoliittiset esteet (Yhdysvallat, EU) korostuvat. Ukrainalaisista tuntuu, ettei lännessä kyetä ripeisiin, isoihin päätöksiin ennen kuin taivas on pudonnut niskaan. Yhdysvaltalainen historioitsija Timothy Snyder sanoi (Münchenissä 2024), että Ukrainan sota on sota, jossa vain yhden maan kansa taistelee, vaikka sen vaikutukset ovat kansainvälisiä. Monessa suhteessa kyseessä on maailmansota. Snyder totesi myös, että koska ukrainalaiset ovat vastustaneet niin hyvin, ketkään muut eivät ole joutuneet sotimaan, vielä. [[Yle, 24.2.24](#)]

IV. Eurooppa heräilee

Juhlapuheet eivät muutu teoiksi

- Sodan alkamisen toisena vuosipäivänä todettiin, että lännen aseavun viipyminen on Putinille annettu verinen lahja. Lännessä puhutaan vielä kauniita, mutta pyöritellään peukaloita samaan aikaan kun Ukraina kärsii kroonisesta asepulasta [[IL, 25.2.24](#)]. Median esittämien tilannearvioiden mukaan Ukraina on jätetty taistelemaan yksin.
- Helmikuussa 2024 Pariisissa järjestettiin presidentti Macronin kutsumana ylimääräinen EU-maiden Ukraina-kokous, jossa taistelutahto oli korkealla. Kokousväki puhui viimein samaa kieltä kuin Pohjois- ja Itä-Euroopan maat: Venäjä ei saa voittaa sotaa! MTV:n kolumnistin Helena Petäistön mukaan kokous kutsuttiin koolle, kun Eurooppa oli saanut sellaisia potkuja persuksiin, että ne ovat tuntuneet myös maanosan etelä- ja länsikolkilla. Havahtumiseen johtivat muun muassa Avdiykan puolustuksen murtuminen, viitteet Venäjän käyttämistä kemiallisista aseista, Navalnyin kidutus ja kuolema sekä Trumpin (jonka uudelleenvalinta alkoi näyttää todennäköiseltä) uhkailu poistaa viidennen artiklan suoja osalta EU-maista, jotka eivät täytä velvoitteitaan. [[Mtv, 28.2.24](#)]. Pariisin kokous vaikuttaa kertomuksen käännekohtalta, mutta oliko se sitä? Joka tapauksessa kokouksen jälkeen vallitsi vahva konsensus siitä, että Eurooppa ei voi jäädä enää sivustakatsojaksi.
- Pariisin jälkeen Macronin lausunnoista tulkittiin, että todennäköisesti osa EU- ja Nato-maista valmistautuvat apujoukkojen lähettämiseen Ukrainaan. Apujoukot voisivat koostua esimerkiksi Britannian johtamasta halukkaiden liittoumasta, joka ilmoittaisi lähettävänsä nopean toiminnan joukkojaan määritellylle linjalle, jota Venäjä ei saisi ylittää. Macron nosti apujoukkoharkinnan valtionjohtajien eli ylimpien päättäjien tasolle, kun Eurooppa Pariisin Ukraina-kokouksen (02-2024) näytti heräämisen merkkejä. Macronin lausunnon arvioitiin olevan yksi painavimmista lausunnoista, joita demokratioiden johtajat ovat sodan kestäessä antaneet Ukrainan pelastamisesta. EU- ja Nato-maat sitoivat arvovaltansa ja uskottavuutensa siihen, että Venäjä ei saa miehittää Ukrainaa. [[IL, 27.2.24](#)] Macron nousee tässä kohtaa keskeiseksi hahmoksi, joka pyrkii siirtämään keskustelua ylimmän tason päätöksenteoksi.

IV. Eurooppa herää

Kohti epävarmuuden aikaa

- Presidentti Trumpin valinta uudelleen Yhdysvaltojen presidentiksi marraskuussa 2024 aloitti maailmanpolitiikassa täydellisen arvaamattomuuden ajan. Trumpin myötä Yhdysvaltojen huomion arveltiin siirtyvän Aasiaan. Parhaimmillaan Trump voisi olla voima, joka pakottaa Euroopan johtajat johtamaan Eurooppaa. Tilannetta ei helpottanut se, että EU-pöydässä istuu sekä Venäjän että Yhdysvaltojen kätyri, Viktor Orban. [[Mtv, 10.11.2024](#)]. Trumpille EU-maiden hajaannus sopii mainiosti, sillä hän ei ole halunnut neuvotella ison Euroopan unionin kanssa, vaan erikseen yksittäisten maiden kanssa kylvääkseen eripuraa. Trump toimii sotanarratiivissa uhkana ja katalysaattorina, joka sysää liikkeelle ennakoimattomia tapahtumia.
- Helmikuun 2025 alkuun mennessä Trump kylvi kaaosta ja Eurooppa seurasi tilannetta ”kauhusta kankeana”, vaikka vallanpitäjät yrittivät selittää Trumpia parhain päin. Paavo Lipponen luonnehti Trumpia ”maailman vaarallisimmaksi mieheksi”. [[Mtv, 2.2.25](#)]. Joillekin Trumpin ja Venäjän diktaattorin veljeily palautti mieleen pahakaikuisen Molotov-Ribbentropin sopimuksen. Yhdysvallat vaihtoi puolta, hylkäsi ukrainalaiset ja näyttää Euroopalle keskisormea. Putinin Venäjä ei ole kuitenkaan läheskään yhtä vahva kuin Stalinin Neuvostoliitto. [[IL, 21.2.25](#)] Rinnastukset historiallisiin kauhukuviin kylvävät pelon siemeniä.

IV. Eurooppa herää

Historian lehti kääntyy

- Helmikuussa 2025 järjestettyä Münchenin turvallisuuskonferenssia pidettiin pääkirjoituksissa ”historiankirjoituksen murroskohtana”. Eurooppa otti kohtalon omiin käsiinsä ja vapautui toisen maailman sodan taakastaan: Nato perustettiin sodan raunioille ja Yhdysvallat suojeli Eurooppaa diktatuurilta ja väkivallalta. Maailma muuttui kuitenkin niin, että Kiina nousi yhdysvaltalaisten kiinnostuksen kohteena Euroopan edelle. Eurooppa suoristaa nyt selkänsä ja lakkaa pelkäämästä itseään ja maailmaa, todettiin mm. Iltalehden Lauri Nurmen analyysissä. Eurooppa ei hyväksy sitä, että Donald Trump ja Vladimir Putin tekevät kaksistaan sopimuksen Euroopan turvallisuusjärjestelyistä. [[IL, 14.2.25](#)]
- Münchenissä Ukrainan presidentti Zelenskyi piti puheensa ja ”tuli, näki ja voitti”, totesi Iltalehden Lauri Nurmi analyysissään (15.2.). Zelenskyi johtaa maata, jota puolustaa tuoreiden näyttöjen valossa Euroopan paras armeija. Ukrainalaisten voimavarat ovat kuitenkin hiipumassa, elleivät he saa avukseen eurooppalaisia joukkoja. Zelenskyi ehdotti kokousyleisölle Euroopan asevoimien perustamista. Hän esitti uhkakuvansa, jossa miljoona Venäjän sotilasta on valmiina jatkamaan hyökkäystään pieniin Nato-maihin, jos Ukraina miehitetään. Tästä uhasta ovat kertoneet myös monet ulko- ja turvallisuuspolitiikan lähteet. [[IL, 25.2.25](#)] Zelenskyi nähdään sankarihahmona, joka ei vain johda kansaa, vaan kutsuu Eurooppaa uuteen identiteettiin, eli perustamaan omat asevoimat.

V. Tie rauhaan löydettävä

/1

Eurooppa kokoaa rivejään

- Kun sodan alkamisesta oli kulunut kaksi vuotta, Euroopassa alettiin ymmärtää, etteivät Euroopan asiat tai Euroopan puolustaminen välttämättä olekaan Yhdysvalloille niin iso asia. Lännessä toistetaan usein, että Ukrainan on voitettava sota, vaikka monet keskeiset länsimaat eivät ole halunneet Venäjän häviävän. Ajatus ydinasevallan ajautumisesta kaaokseen on tuntunut liian pelottavalta ja sota voisi laajeta Venäjän ja Naton väliseksi. Ukrainalle ei esimerkiksi aluksi annettu pitkän kantaman ohjuksia puolustamiseen, koska niiden käytön pelättiin johtavan konfliktin laajenemiseen. Sitten pitkän kantaman ohjusjärjestelmät muuttivat sodan tasapainoa hetkellisesti estämällä Venäjän etenemisen ja Ukrainan ilmatilan hallitsemisen. [[HS, 24.2.24](#)]
- Pariisin Ukraina-kokouksessa (02-2024) esiin nousi ajatus apujoukkojen lähettämisestä halukkaiden valtioiden puolesta. Apujoukot määrittäisivät rajat Venäjälle ja estäisivät sodan eskaloitumisen. Tavoitteena olisi ollut estää aktiivisen sodankäynnin lopettaminen, jolloin Ukrainaan syntyisi Korean-malli. Tällöin sotaa yritettäisiin hallita, eikä voittaa.
- Naton juhlakokouksen jälkimainingeissa heinäkuussa Ilta-Sanomien pääkirjoituksessa todettiin, että Venäjän pelko ja Kremlin yliampuva propaganda ovat sanelleet tähän asti liikaa Ukrainan tukemisen määrää EU:ssa ja Natossa. Venäjää vastaan käytävässä sodassa se, jolla riittää materiaalia ja sotilaita, voittaa. [[IS, 11.7.24](#)] Tiellä rauhaan sanankäänteet muuttuvat ajan kuluessa kovemmiksi: sota voidaan voittaa vain voimalla. Rauhanneuvotteluista tai rauhanehdoista ei juuri puhuta.

V. Tie rauhaan löydetty

/2

EU:n resurssit suuremmat

- Vaikka Venäjä paisuttaa sotabudjettiaan vuosi vuodelta ja varautuu sodan pitkittymiseen, Ukrainaa tukevien länsimaiden ja yksistään EU-maidenkin taloudelliset voimavarat ovat monin verroin suuremmat kuin Venäjän taloudelliset rahkeet. Voimasuhteisiin rintamalla se ei ole vaikuttanut. Putin ei puheista pelästy, joten juhlavat julistukset ovat muuttuneet noloiksi. Nähtävästi Putin taipuu rauhanneuvotteluihin vain, jos sillä on kyllin vahva vastus rintamalla. Suomen ulkopoliittinen johto viestitti helmikuussa 2025, että Trump viimein pakottaa Putinin neuvottelupöytään. Arvio perustui uskoon siitä, että Venäjän talous on vakavissa ongelmassa ja viimein romahdus saattaa olla näköpiirissä. Monien näkemyksen mukaan Venäjän talouden romahdus ei riitä Putinille syyksi hyökkäyssodan lopettamiseksi. Myös Ukrainan Zelenskyi totesi kuitenkin Münchenissä helmikuussa, että usko siihen, että Venäjän talous romahtaa, on itsepetosta. [\[IL, 8.2.25\]](#). Venäjä jatkaa sotilasmenojensa kasvattamista valtion budjetissa merkittävästi. Sotilas- ja turvallisuusmenot olivat 2024 tietojen mukaan nousemassa kahdeksaan prosenttiin bruttokansantuotteesta ja 40 prosenttiin kaikista menoista. Sodan pitkittymiseen varaudutaan päättäväisesti.

V. Tie rauhaan löydettävä

/3

Trump Putinin taskussa

- Venäjä haluaisi Kiovaan nukkehallitsijan. Tähän taipuminen tarkoittaisi, että Ukraina ja sitä tukeneet EU-maat olisivat hävinneet sodan ja Putin kokisi voittaneensa. Tästä seuraisi uusia uhkia: Venäjä voisi lähteä testaamaan Natoa ja Naton 5. artiklaa. KGB-taustainen Putin tuntee neuvostohistoriansa ja metodit, joilla pienempiä valtioita on alistettu. Suomen ja EU:n on tehtävä selväksi, että Zelenskyi on Ukrainan perustuslain nojalla ukrainalaisten johtaja myös rauhanneuvotteluissa. [\[IL, 29.1.25\]](#). Trump kuitenkin avasi keskusteluyhteyden Putiniin ilman muita osapuolia ja Ukrainan Nato-jäsenyys tai rajojen palauttaminen ei kuulunut rauhansuunnitelmaan. Venäjälle tämä merkitsee jo saavutettua etua, josta se ei tule neuvottelemaan. "Planeetan paras neuvottelija" Trump voisi saada parempia neuvoja, jos se kelpuuttaisi Euroopan rinnalleen rauhaa hieromaan. [\[Etelä-Suomen Sanomat, 14.2.25\]](#) Trumpin nähdään olevan rauhan tiellä: häiritsevä ja vaarallinen voima, joka neuvottelee Putinin kanssa ilman muita, ohittaa liittolaiset ja tarjoa Venäjälle omin päin etuja.
- Münchenin turvallisuuskonferenssissa helmikuussa 2025 ilmeni, että kahdenvälistä diiliä Trumpin ja Putinin välille ei tule syntyään, sillä Eurooppa ja Ukraina eivät sitä hyväksy. Eurooppalaiset valtionjohtajat uhkuivat päättäväisyyttä. Tulitauko on mahdollista vain, jos Eurooppa pystyy rakentamaan vahvat turvatakuut. Euroopassa alettiin valmistella myös aseavun lisäämistä. On pakko, koska muuten asiat menevät päin helvettiä. Velkaantuminen nähdään pienempänä pahana kuin ulkoisen turvallisuuden heikkeneminen.
- Helmikuisen viikon kuluessa vuonna 2025 kansainvälisen politiikan asetelmat ja eurooppalainen turvallisuusarkkitehtuuri kääntyivät uuteen ja outoon asentoon: Trump ohitti liittolaiset Ukraina-neuvotteluissa ja valitsi pimeyden. Asiantuntija-arvioiden mukaan Trump on "pihalla ja jo Putinin taskussa". Myös Trump on myös saatava ymmärtämään, että Venäjälle ei voi hävitä. Euroopassa on kuitenkin varauduttava pahimpaan. Sellainen olisi Trumpin ja Putinin diili, jossa Ukraina olisi kauppatavaraa. [\[HS, 12.2.25\]](#)
- Münchenin kokouksen ja Yhdysvaltojen nokittelun jälkeen Ranskan Macron kutsui koolle Pariisin EU-johtajien hätäkokouksen, mikä vahvasti kuvaa siitä, että Eurooppa ottaa kohtalonsa omiin käsiinsä. Pariisissa alettiin muodostaa halukkaiden liittoumaa, joka takaisi tulitauon pitävyyden Ukrainassa. Näin Ukraina kytkettäisiin osaksi Eurooppaa. Halukkaiden liittouman sotilaalliset resurssit ovat suuremmat kuin Venäjän voimavarat. Tämän tosiasian pitäisi pakottaa Venäjä tulitaukoon. Eurooppa aikoo toteuttaa suunnitelman riippumatta Trumpin päätöksistä. Edessä on vaaran kuukaudet. [\[IL, 2.3.25\]](#)

Yhteydet ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon

Naton myötä kasvaa myös muu yhteistyö

Pohjoismaat läheisin yhteistyökumppani

”Pohjoismaat ovat Suomen läheisimmät yhteistyökumppanit, ja heikentyneen turvallisuuspoliittisen tilanteen seurauksena yhteistyö samat arvot ja intressit jakavien Pohjoismaiden kesken korostuu entisestään.”

”Suomen ja Yhdysvaltojen kahdenvälinen puolustusyhteistyösopimus (Defence Cooperation Agreement, DCA) on Suomen turvallisuuden kannalta merkittävä, sillä se muodostaa perustan Yhdysvaltojen kanssa tehtävälle yhteistyölle Suomessa kaikissa turvallisuustilanteissa. On Suomen sekä koko Pohjolan ja Itämeren alueen puolustuksen etu, että vastaava sopimus on solmittu myös muiden Pohjoismaiden ja Yhdysvaltojen välillä.”

”Nato-liittolaisenaakin Suomi korostaa EU:n keskinäisen avunannon (SEU 42 artiklan 7 kohta) ja yhteisvastuun (SEUT 222 artikla) merkitystä ja toimii aktiivisesti, jotta avunantovelvoite, joka on tarkoitettu sovellettavaksi jäsenvaltion joutuessa alueeseensa kohdistuvan aseellisen hyökkäyksen kohteeksi, on uskottava ja tehokas.”

- Aineiston perusteella yhteistyö Pohjoismaiden välillä on kasvanut Nato-jäsenyyden myötä. Jäsenyyden alusta asti tavoiteltu Pohjois-Euroopan maavoimien esikunnan perustaminen Mikkeliin sinetöi pitkäaikaisemmatkin tavoitteet tiivistää yhteistyötä Pohjoismaiden kanssa, mahdollisesti Viro-suhteiden kustannuksella.
- DCA ja JEF –yhteistyötä (varsinkin DCA) korostetaan aineistossa merkittävänä turvallisuuskokonaisuuden parantajana liittäessä Yhdysvallat Natosta riippumattomasti Suomen sotilaalliseen toimintaympäristöön.
- EU:n sisäisten aseellisiin hyökkäyksiin tarkoitettujen artikloiden korostaminen viestii pyrkimyksistä täydentää Nato-jäsenyydestä huolimatta jääneitä aukkoja turvallisuuskokonaisuudessa.

Suomi turvallisuuden tuottajana

Suomi valmistautuu sodankäyntiin myös omin voimavaroin

”Suomi on turvallisuuden tuottaja sekä rakentava, luotettava ja suorituskykyinen liittolainen, joka edistää kaikkien Naton kolmen ydintehtävän – pelotteen ja puolustuksen, kriisinehkäisyn ja -hallinnan sekä yhteistyövaraisen turvallisuuden toteuttamista yhdessä liittolaisten kanssa. Suomi vahvistaa liittokunnan toimintakykyä niin lähialueillamme kuin koko Naton vastuualueella.”

”Naton ydinasepelotteen perimmäinen tarkoitus on rauhan säilyttäminen, liittokuntaan kohdistuvan painostuksen estäminen sekä pelotteen luominen aggressiota vastaan. Ydinasepelote on pelotteen vahvin muoto, ja siihen liittyvät suorituskyvyt ja toiminnot ovat osa Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta. Suomi osallistuu aktiivisesti Naton ydinasepelotetta koskevan politiikan muotoilemiseen ja sen kehittämistä koskeviin päätöksiin. Suomi vahvistaa osaamistaan ydinasepelotteeseen liittyvissä kysymyksissä.”

”Suomen on aina ja kaikissa oloissa varauduttava sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan sekä sillä uhkaamiseen ja poliittiseen painostukseen. Venäjän Ukrainaan kohdistamat sotatoimet osoittavat ennaltaehkäisevän pelotteen, kriisinkestävyyden, nopean toimintavalmiuden, vahvan puolustuskyvyn ja korkean maanpuolustustahdon merkityksen. Suomi huolehtii kyvystään vastata sotilaalliseen painostukseen sekä pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin kansallisin voimavaroin ja osana Natoa.”

- Tarinaa Suomen roolista Natossa turvallisuuden tuottajana toistetaan aineistossa useita kertoja presidentti Stubbin puheiden referoimisen yhteydessä mutta myös toimittajien omissa teksteissä kertoen viestin välittyneen selonteosta julkiseen diskurssiin.
- Vaikka Nato-jäsenyys edesauttaa sotilaalliseen voimaan vastaamisessa, Suomi ”pärjää myös yksin”. Ydinaseiden sijoittamista Suomeen pidetään aineiston perusteella mahdollisuutena, joka edellyttäisi joka tapauksessa ydinenergialain päivittämistä. Eduskunnassa käydyn keskustelun puutteen perusteella voidaan olettaa Suomen keskittyvän aineiston tarkastelujakson aikana juuri ”osaamisen vahvistamiseen ydinasepelotteeseen liittyvissä kysymyksissä”.

Ukraina jäänyt yksin

Juhlapuheet ja linjanvedot eivät vastaa todellisuutta

”Ukrainalaisten vahva maanpuolustustahto ja yhteiskunnan kriisinsietokyky sekä läntisen yhteisön sotilaallinen, taloudellinen, poliittinen ja humanitaarinen tuki ovat olleet avaintekijöitä Ukrainan puolustaessa YK:n peruskirjan mukaisesti itsenäisyyttään. Ukrainan itsenäisyyden, suvereniteetin ja alueellisen koskemattomuuden lisäksi kyse on kansainvälisen oikeuden peruseriaatteiden ja demokraattisten arvojen puolustamisesta. Suomi tukee hyökkäyssodan kohteeksi joutunutta Ukrainaa sekä sen sodasta kärsiviä naapurimaita laaja-alaisesti.”

- Aineistossa Ukraina esiintyy sankarina, joka taistelee ylivoimaista vihollista vastaan suurin uhrauksin. Sotaa on jatkunut jo yli kolme vuotta, mutta ukrainalaisten verellä ostamaa aikaa ei ole osattu länessä käyttää hyväksi. Ukrainalaisten mielestä lännen, etenkin EU:n teot eivät vastaa juhlapuheita tai linjanvetoja. Ukraina on jäänyt läntistä arvoyhteisöä puolustaessaan melko yksin.

Rajalaki hyväksytään vuoropuhelun jälkeen

KV sääntöpohjaisuus Suomen hyöty, mutta KV sääntöjen noudattaminen ei

”Maahantulon välineellistämiseen osana hybridivaikuttamista vastataan tarvittavin poliittisin, operatiivisin, oikeudellisin, diplomaattisin ja taloudellisin keinoin. Toimilla tuetaan sisäistä ja kansallista turvallisuutta, yhteiskunnan oikeusjärjestystä, alueellista koskemattomuutta sekä yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Välineellistämiseen vastaamiseen tarvittavia toimia arvioitaessa huomioidaan EU- ja kansainvälisoikeudelliset näkökohdat sekä muiden EU- ja Nato-maiden käytännöt ja kokemukset Suomen asemasta ulkorajavaltiona. Jotta välineellistettyä maahantuloa koskevan oikeuskäytännön kehittämisessä huomioitaisiin mahdollisimman kattavasti ilmiön luonne, laajuus ja vakavuus, Suomi osallistuu ja vaikuttaa oikeudelliseen vuoropuheluun. On tärkeää erottaa toisistaan välineellistetty maahantulo, turvapaikanhaku ja siirtolaisuus, jotta kuhunkin ilmiöön kyetään vastaamaan asianmukaisella tavalla.”

”Suomelle pienenä yhteistyöstä riippuvaisena maana on keskeistä, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. Suomi vahvistaa monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää ja yhteistyötä sekä toimii globaalisti kansainvälisen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi.”

- Välineellistetyn maahanmuuton torjumiseksi ehdotettu ja eduskunnassa hyväksytty rajalaki voidaan nähdä toteuttavan ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa linjattuja tavoitteita.
- Vaikka selontekoa noudattavaa vuoropuhelua käytiin valiokuntatyötä myöten, ristiriitaa kansainvälisten sopimusten tärkeyden korostamisen ja niistä omaehtoisen poikkeamisen välillä ei aineistossa erikseen käsitellä. Tämän voidaan nähdä heijastelevan käytännön tasolla presidentti Stubbin ’arvopohjaisen realismin’ linjaa.
- Aineistossa ylivoimaisesti eniten vaikuttavuutta saaneen julkaisun kehoitus ”lopettaa vikinä säännöistä ja luistella kansainvälisen politiikan maalintekoalueelle leijonaksi Yhdysvaltojen rinnalle” on monitulkintainen mutta selkeä viesti turvallisuuskeskustelun luonteesta vuonna 2025 ja sen suhteesta selonteossa määriteltyihin tavoitteisiin.

Johtopäätöksiä

Johtopäätöksiä

/1

- "Arvopohjainen realismi" on todennäköisesti tullut jäädäkseen poliittisen historian oppikirjoihin. Siitä tehtyjen tulkintojen monimuotoisuus kertoo sen todellisen merkityksen Suomen ulkopolitiikkaa muuttavana tekijänä olevan kuitenkin pieni. Arvoja on aina puolustettu, kunnes pakko- tai hyötytilanteella perustellen on nojattu realismiin. Linjan merkitys kuitenkin korostuu myös aineistossa, jossa korostetaan maailman siirtyneen **monenkeskisyydestä uusien jakolinjojen** maailmaan.
- Aineistosta analysoitujen teemojen perusteella **aikaväli**, jonka perspektiivistä asioita tarkastellaan vaikuttaa **lyhentyneen** ja laajimmillaankin rajautuvan mm. Yhdysvaltojen vaalisykliä heijastelevaksi. Trumpin toisen virkakauden alkaminen näyttää lisänneen epävarmuutta ja **epäennustettavuutta**. Vaikka Trumpin linja on noudattanut jo kampanjoinnin aikana esiinnousseita teemoja, niiden realisoitumiseen ei kuitenkaan haluttu uskoa. Esimerkiksi Ukrainan tukemisen suhteen uskottiin vakaasti siihen, että Yhdysvallat noudattaa kongressiin päätöksiä ja pitää linjansa. Trumpin kaudella on jo nähty, että mikään ei ole kiveen hakattu enää kansainvälisissä suhteissa. Esimerkiksi Trumpin lietsomaa kauppasotaa pidettiin vielä alkuvuodesta epätodennäköisenä ja sillä uhkailua vain Trumpin neuvottelutaktiikkana. Jos Trumpin tavoitteena on ollut aiheuttaa hämmennystä ja niin heikentää "vastustajia", toistaiseksi taktiikka näyttää pureen. Näyttää siltä, että sekä Trumpin liittolaisilta ja vastustajilta että asioita seuraavilta asiantuntijoilta on kadonnut punainen lanka siitä, mitä seuraavaksi tulee tapahtumaan. Punnittuja valintoja on vaikea tehdä, kun toimintaympäristö on muuttunut epäennustettavaksi ja vanhoihin vakiintuneisiin käytänteisiin, kuten konsensukseen pyrkimiseen, esimerkiksi diplomatiassa ja kauppapolitiikassa ei ole enää luottamista.
- Trumpin edustama **strateginen kapitalismi** ja lähes kiristyksenomaisesti mobilisoitu tullipolitiikka yhdistettynä vastikkeelliseen ulkopolitiikkaan on sekoittanut politiikkojen pakkaa myös Euroopan Unionissa. Trumpin alkukauden aiheuttaman hajaannuksen ja epätietoisuuden, ja osin epäuskonkin, jälkeen rivit näyttäisivät olevan Euroopassa yhdentymässä. Yhdessä toimiessaan EU olisi merkittävä vastavoima Yhdysvalloille, Venäjälle ja Kiinalle. Yhtenäinen Eurooppa on tavoitetilä, jota kohti pyritään. Yhtenäisyyden tielle tipahtelee esteiksi kunkin maan sisäpoliittisia kiemuroita, jotka hidastavat ja rampauttavat EU:n päätöksentekokykyä.

Johtopäätöksiä

/2

- Turvallisuusaiheiden käsittely julkisuudessa saa helposti **vaihtoehdottomuutta** korostavia piirteitä, jotka näyttäytyvät muun muassa erimielisten hiljentämispyrkimyksinä ja leimaamisena. Keskustelussa esiintyvien äänien **moninaisuus** vähenee. Tämä on erityisen nähtävissä laajaa konsensusta edellyttävissä aiheissa kuten rajalakia koskevassa keskustelussa. Keskustelu Suomessa on yleisesti ottaenkin varsin yksimielistä, kun puheena ovat ulkoa tulevat uhkat, oli kyseessä sitten Putin ja Venäjä, kansainvälisen järjestelmän murros, EU:n hajanaisuus tai Trumpin tempoileva kauppa- ja turvallisuuspolitiikka.
- Turvallisuusyhteiskunnan voidaan sanovan jo osittain syntyneen Suomeen. Kynnys kansallisella turvallisudella perustelemiselle vaikuttaa pienentyneen huomattavasti ja tupo-kysymysten kyseenalaistaminen tai kritisoiminen voidaan tulkita turvallisuuksi nakertavaksi ja täten vaaralliseksi.
- Suomi on Nato-jäsenyyden alusta asti pyrkinyt aktiivisesti kasvattamaan rooliaan ja vastuitaan sotilasliiton sisällä. Tämä voidaan tulkita niin **uudistavana**, kuin **säilyttävänä** varautumisena. Sotilaallisten kyvykkyyksien parantaminen voidaan nähdä edustavan perinteistä säilyttämisen linjaa mutta sen tapahtuessa Suomelle täysin uudenaikaisessa ja mittakaavaltaan poikkeuksellisessa Naton viitekehityksessä, edustaa se myös uudistavuutta esim. tavoiteltujen esikuntien, asevarastojen sijoittamisen ja ydinasekysymysten tuoman turvallisuuselementin myötä.
- Presidentti-instituution rooli Nato-Suomen ulkopoliittikan johtajana tulee aiheuttamaan aiempaakin enemmän keskustelua, varsinkin pääministeripuolueen mahdollisesti vaihtuessa. Puolustukseen ja Natoon liittyvän tiedon välittäminen parlamentaarisille elimille on tärkeää ja toistaiseksi aineiston perusteella osittain laiminlyöty velvollisuus. Välittyykö tulevaisuudessa kaikki uusi tieto eduskuntaan vai syntyykö Suomeen Puolustusvoimien, Supon ja ylimpien tupo-elimien välillä uusi tietotaso, jonka läpinäkyvyyttä rajoitetaan turvallisuuden nimissä? Parlamentaarinen keskustelu Nato-kysymyksistä on siitä huolimatta tärkeää, varsinkin uusien esikuntien ja ydinasekysymysten myötä. Ydinenergialaki estää tällä hetkellä ydinaseiden sijoittamisen tai kauttakulun Suomessa mutta on todennäköistä, että sille tullaan ehdottamaan muutoksia. Muun muassa näiden keskusteluiden luonne tulee osaltaan ohjaamaan keskustelukulttuuria pidemmällekin sekä vaikuttamaan yleiseen **tietokäsitykseen** ja kansalaisten **luottamukseen tiedontuotantoinstituutioihin**.

TEKOJA TULEVAI- SUUDELLE

Yhteystiedot

Sari Näsi

Senior Analyst

sari.nasi@meedius.com

+358 50 5908781

Veli Airikkala

Senior Analyst

veli.airikkala@meedius.com

+358 50 5229985